

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30
TELEFON Nr. 226.
Corisori nerăsunătoare nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la administrațiunea
SIBOURI de ANUNȚURI:
în Viena la M. Dukas Nachr.,
Nax. Augenthaler & Emserle Les-
ner, Heinrich Schiele, A. Op-
pelt Nachr., Anton Oppelt
în Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Lo-
pold (VII Erzsebet-Körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garmonă pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
2-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 44.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare
zi.
Abonamente pentru Austro-Ungari
Pe un an 24 cor., pe șase
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe zi
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
cile poștale din țară și din
străinătate și la d-rii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 22
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un eser-
plar 10 bani. — Atât abon-
mentele, cât și inserțiunile,
sunt a se plăti înainte.

Nr. 241. — Anul LXXI.

Brașov, Vineri 31 Octomvrie (13 Noemvrie)

1908.

Din parlamentul ungar.

— Miercuri în 11 Nov. n 1908.

(Ședința din 11 Nov. — Andrassy își prezintă pro-
iectul reformei electorale. — Schița proiectului
Andrassy.)

După ce în comedia vieții parlamen-
tare a țării noastre s'a încheiat de curând
actul bine jucat, mai ales de Unguri, al
delegațiilor, din nou s'a început cel al
parlamentului. Azi a fost întâia scenă, și
trebuie să mărturisim, a fost o scenă grea
pentru actorii principali. Căci a fost vorba
să dovedească înaintea publicului de mili-
oane că ceea ce este mincinos, nedrept și
nepotrivit cu spiritul timpului, este neces-
sar și este unica mântuire pentru un sis-
tem ce nu se mai poate susține.

Astfel actorul Andrassy, deși a um-
blat prin străinătate, și a cerut sfat dela
cei mai rafinați în arta prefăcătoriei, rolul
i-a fost foarte sărăcăcios, fiindcă i-a fost
slab și mincinos cuprinsul.

Dar cum să poate, că mulțimea de
bărbați din jurul fotoliului roșu apiadau
uneori chiar șgomotos jocul cu cuvintele
al lui Andrassy. Ei, aceștia sunt și ei ac-
ționari la același teatru, sunt interesați, ca
teatrul acesta să rămână așa cum este,
un cuib de sinecristi!

Nu mai coala la băncile din mijloc
(ale naționaliștilor) în fund, se văd câțiva
bărbați, cari ascultă cu dispreț pe buze
cuvintele mincinoase ale Contelui Negru,
și din întreruperile lor, cari sunt urmă-
rite cu asprime de veninosul președinte al
dietei, țighește puterea ce nu se mai poate
înăbuși a spiritului timpului. El afla ră-
sunet în cutare sau cutare grup de bărbați,
cari mai țin la cinstea cuvântului dat
înaintea alegătorilor, ori la puterea neîn-
frântă a ideilor democratice.

Iată decursul ședinței de azi:

De față aproape toți deputații națio-
naliști, dintre miniștrii lipsește unul. Și de-
putații din celelalte partide sunt de față
în număr excepțional de mare.

După zece ore președintele Justh
deschide ședința.

După înșirarea actelor presidiale, mi-
nistrul Jekelfalussy înaintea ceva proiect.
Apoi președintele anunță, că d-l ministru
de interne are de prezentat un proiect
de lege.

Când s'a ridicat figura subțire nesim-
patică a ministrului, din sânul naționali-
știlor se aude o voce, care strigă:

— Ce-i cu cuvântul de onoare?

Mamelncii ministrului săriră ca muș-
cați de șarpe și se auzia urlete de: Ce

porc a zis aceste cuvinte? Afară cu el?
La ordine! Andrassy stătea palid în mij-
locul tumultului, iar președintele în zadar
suna clopoțelul într-o dungă.

Halász Lajos: Trebuie gătit acel porc
murdar și nemernic!

Președintele îl provoacă pe cel care
a zis vorbele dela început să se anuțe.
Milan *Ivanca* (slovac) se ridică și declară
că dânsul le-a rostit. Președintele îl cheamă
la ordine, iar Ungurii erump din nou în
sberături. *Simegi*: Om de nimica! Trădă-
tor de patrie!

Intr'un târziu și-a început *Andrassy*
vorbirea.

Spune că e dator să deie câteva ex-
plicări, fiind vorba de un proiect atât de
însemnat.

Spune, că numai interesul de stat este
îndreptățit și față cu acesta trebuie să
tacă ori ce drept individual

Farkasházy (partidul stâng). Acesta-i
punctul de vedere independentist? Oare *Kos-
suth Lajos* încă așa zicea?

Andrassy: Noi stăpânim această țară
numai câteva momente icuite între două
vecinicii. Trebuie să ne gândim și la vii-
tor.

Idea fundamentală e, ca toate națio-
nalitățile, toate rasele, toate confesiunile
să fie reprezentate în parlament.

St. Top: Dar proiectul eschide posi-
bilitatea asta!

Andrassy: Conducerea însă nu-i er-
tat să se deponă în mâinile demagogilor.

Farkasházy: Asta le sună indepen-
diștilor.

Andrassy: Tot omul trebuie să steie
în serviciul națiunii maghiare politice u-
nitare.

O voce naționalistă: Vorbește în nu-
mele celor cu mii de jugăre!

Andrassy: Nu ne-am obligat față de
nimenea să dăm drept de vot egal și se-
cret, ci numai că vom face cel puțin 2
milioane și 600,000 de alegatori, cât a plă-
nut guvernul dinainte de noi. Asta o și
facem.

(Intreruperi din partea naționaliștilor.)

Andrassy: Nu ne jucăm cu cele mai
scumpe comori ale noastre. Spune, că si-
tuația politică a țării l'a silit să-și i-a re-
fugiul la pluralitate, dar a făcut-o demo-
cratic, căci nu eschide nici pe cel mai sărac
dela votare.

(Mare zgomet în toate părțile. Na-
ționaliștii strigă cineva: drept de vot, nu
drept de alegere ați dat!)

Andrassy: Nu înțeleg, cum de na-
ționaliștii, cari în fața Europei se fălesc,

că sunt elemente culte, acum deodată sus-
țin, că dispoziția, că alegătorul să știe
scriși și cetii se îndreptează împotriva lor.
(Intrerumperi vehemente la naționaliști)

Vorbind despre modul votării, minist-
strul spune că e de părerea, că drepturile
trebuie exercitate pe față. Votarea pe față
e tradițională în Ungaria. Dacă însă s'ar
vedea mai târziu că puterea guvernului
ar fi prea mare, s'ar putea introduce vo-
tarea secretă.

Cere să fie exmisă o comisie specială
de 31 de inși-pentru desbaterea proiectu-
lui său.

Când a terminat ministrul, cineva din
galeria stângă a împrăștiat o mare mul-
țime de foi volante de cuprinsul următor:

»Regele, parlamentul și guvernul cu
vorbe sărbătorești i-au promis poporului
votul universal, egal și secret. Regele și-a
uitat deja, guvernul și-a călcat cuvântul,
acum și parlamentul cere cuvânt de felul
celui regal și întrebă poporul, dacă pri-
mește votul plural și deschis«.

La ordinul președintelui, socialiștii
de pe galerii sunt dați afară. După acest
incident dieta hotărăște a trimite pe dep.
socialist *Lető* în fața comisiei de imuni-
tate, fiindcă a întrerupt neconținut pe mi-
nistrul Andrassy. Dieta decide apoi ca pro-
iectul electoral să fie predat spre studiere
unei comisii de 31 membrii. Dep. socia-
list *Mezőfi* propune ca proiectul să fie
transpus secțiunilor și constată că *And-
rassy* a pângărit prin proiectul său sfin-
țenia cuvântului regal. *Mezőfi* e chemat la
ordine. Ministrul *Wekerle* se întrepune pen-
tru proiect. Comisiunea de 31 se va alege
în ședința proximă.

Wekerle: prezintă proiectul de lege
pentru încorporarea Bosniei și Herțego-
vinei.

Hoitsy: prezintă raportul comisiei fi-
nanciare asupra proiectului de buget pe
1909.

Mai vorbesc câțiva oratori, apoi se
fixează ordinea de zi pentru șed. de mâne,
precum urmează: proiectele de cheque-uri,
de provederie cu apă și proiectul de emi-
grare.

Coresp.

„Proiect de lege pentru alegerea deputaților dietali“.

Eată dispozițiunile de căpetenie ale proie-
ctului de reformă prezentat de ministrul de interne:

Drept de alegător are fiecare cetă-
țean ungar, care a împlinit 24 ani și s'a
stabilit de un an într-o comună. Alegătorii,

cari nu știu scrie și ceti, aleg indirect,
adecă câte 10 analfabeți aleg un elector,
care apoi are dreptul să-și dea votul la
alegerile de deputat. Prin noul proiect nu-
mărul alegătorilor se urcă dela 1 milion
la 2½ milioane.

Din cauza estinderii neobcinate a
dreptului de vot și pentru a asigura pre-
ponderanța claselor culte, se introduce vo-
tul plural, însă astfel — zice Andrassy —
ca să nu aibă un caracter »antidemocra-
tic«. (Vorbă să fie! Nota cul.) Două voturi
pot avea toți acei, cari au împlinit 32 ani,
au corăspuns îndatoririlor militare și au
cel puțin trei copii. Tot două voturi au
muncitorii, cari au stat 5 ani în serviciu
la același fabricant sau stăpân. Ministrul
crede, că vre-o 30,000 muncitori vor că-
păta astfel două voturi. Tot două voturi
au acei, cari au absolvat 4 clase medii și
plătesc o dare directă anuală de 20 cor.,
mai departe acel stăpân sau măestru, care
se folosește la lucrul său de un muncitor.

Trei voturi au acei alegători, cari au
absolvat o școală medie, sau cari plătesc
100 cor. dare directă anuală. Datele sta-
tistice, spune Andrassy, dovedesc că votu-
rile muncitorilor s'au încincit față de nu-
mărul actual, deoarece voturile muncitori-
lor fac 36 la sută din totalitatea alegăto-
rilor, iar sistemul plural nu eschide pe ni-
meni dela vot, însă aduce cu sine, ca în-
treaga politică să nu încapă pe mâna ace-
lor (adecă a poporului!), cari n'ar fi în
stare (!) s'o folosească în interesul public,
ci să hotărăscă straturile inteligente ale
poporației.

Noul proiect dispune, ca votarea să
fie publică, de oarece votarea nu trebuie
să se sustragă controalei (!) și fiindcă vo-
tul secret nu apără contra »terrorismului
agitatorilor«, cari în totdeauna vor găsi
mijloace, să facă presiune în butul votu-
lui secret.

Andrassy a mai spus, că proiectul
votului plural va intra în vigoare deodată
cu proiectul privitor la împărțirea nouelor
cercuri electorale, care va fi în curând pre-
sentat dietei.

Deputat poate fi ales fie-care alegă-
tor, care știe scrie și ceti și care posedă
limba maghiară. Nu pot fi aleși deputați
acei, cari nu sunt cetățeni ungari, și cari
din poftă de câștig au comis un delict, în
urma căruia au fost osândiți la o pedeap-
să mai mare decât 3 ani închisoare. Cei,
cari au fost pedepsiți pentru alte delict,
sau pentru delict săvârșite din poftă
de câștig sau cei cari au fost condamnați la
închisoare pentru delict îndreptate contra
statului, nu pot fi aleși deputați în timp
de 10 ani.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Amintiri din copilărie

de V. G. Borgovanu.

— Urmare. —

III.

Prin Septemvrie 1867 mă întorsei la
Năsăud, și reluând studiile gimnaziale d-n
clasa IV, le-am continuat până la matu-
ritate. Am fost ajutat cu un mic stipen-
diu de mitropolitul Vancea și cu ceea ce
câștigam ca mediator la familia Göstl. Iar
în clasa VIII mi s'a fost dat un stipendiu
din fundațiunea Ramonțiană (Blaj). Regreta-
tul *Alexandru Bohățel*, în calitate de că-
pitan suprem, *Ioan Florian* ca prezident
de tribunal, apoi »avocatul *Ioachim Mu-
reșianu*, (cel mai capabil barbat dar nu și
cel mai harnic), vice-căpitanul *Florian
Porcius*, renumitul botanist, și vicarul *Moi-
sil* prin viața și ascendențul lor asupra
tuturor dădeau întregii vieți soc ale pilde
fromoase de muncă, de purtare exemplară,
în fine de o viață vrednică românească.
Profesorii din Năsăud, nu puteau să nu fie
influențați în bine, de fruntașii menționați.
— Și, ca adevărați profesori ca *Ioan Pa-
piu*, *Octavian Barițiu*, *Maxim Pop*, *Vasile
Dumbrava*, mai târziu: *Constantin Moi-*

si și *Ioan Marcian* (mort ca director la li-
ceul din Botoșani) și pe deasupra tuturor
Dr. Ioan M. Lazăr ca director, rar se mai
vezi! Acești bărbați erau pentru noi șco-
larii tot atâtea modele de o distinsă vi-
ață și activitate.

Dar o sourtă caracterizare a profe-
sorilor mei gimnaziali o cred aci la locul
său.

(†) *Ioan Papiu* nu era altul, decât
Iuonul popii Maftciu din Uitalau. Dânsul
isprăvind teologia la Universitatea din
Viena, fu numit profesor la gimnaziul din
Năsăud. El ne învăța l. română și greacă.
Dintre toți profesorii de acolo, Papiu s'n-
gur stăpâna, perfect, în vorbire și scriere,
limbile germană, latină și maghiară, pe
lângă română, în care scrisese și câteva
cărți, apoi pricepea bine italienește și fran-
țuzește. Papiu era și bun poet și distins
scriitor bisericesc. Ca profesor era migă-
los; învățământul lui era intensiv și nu
atâta estensiv. El ținea la principiul di-
dactic: »Non multa sed multum«. Era în-
chis și sgârțit la vorbă: nu l'am văzut
nici odată zimbînd în clasă. De aceea, no-
clevii (nici chiar eu, care aveam mult să-
mulțumesc) nu l' iubiam; dar îl respectam
și ne temeam de el. Prin scrierile sale bi-
sericești, prin harnicia și prin corectitatea

sa ajunsese, cu 6 ani înainte de moarte
(† 1904), preposit capitular în Gherla.

(†) *Maxim Pop* ne învăța istoria. Și
dânsul era absolut de teologie de la
Viena Maxim — cum îi ziceam noi, era
cartea noastră vie; la istorie nu aveam
nici un manual, dar nici nu aveam tre-
buintă de el. Metoda lui M. P. era ade-
vărat pedagogică. Cât ce intra în clasă, și
el era foarte esact, într ba lecția, făcea
cu noi aplicații potrivite, apoi scoborân-
du-se de pe catedră în fața noastră, lă-
ngă banca noastră întâia, ne expunea liber
și frumos, lecția cea nouă. Unul din noi,
lua notă și iar ceilalți ascultam. După ce
termina el, reproducem de obicei un
sau Cristea (care era al 2-lea) materia ex-
pusă. Și examenul de maturitate la istorie
l'am făcut după acele note... Dar *Maxim
Pop* era prea pretențios, prea ambițios și
invidios. Nu trăia bine cu ceilalți profe-
sori, și pe noi școlarii ne trata prea de
sus, rar puteam să-l satisfacem. Eu singur
cred că-i eram mai simpatic dintre colegii
mei, fiindcă o lecție, după o sărbătoare,
numai eu l'am știut-o, după placul lui.
Nici pe M. P. nu-l iubeam.

(†) *Octav. Barițiu* (frate cu *George
B.*) ne învăța ungurește cât se putea în-
trun orașel ca Năsăudul, unde nu era pe

atunci nici un picior de Ungur. Barițiu era
un profesor practic de un timp rament
voin dar bun la inimă; eu îl iubiam mult
și dânsul avea considerație de mine, fiind-
că eram foarte silitor la l. maghiară; îi ști-
am gramatica lui pe rost; el era iubit de
mulți școlari.

(†) *V. Dumbrava* ne învăța l. latină
din cl. IV până în în cl. VIII avându-l și
profesor (dirigent) începând dintr'a V.
până la maturitate. Dumbrava era un om
de bine, în înțelesul adevărat al cuvântu-
lui. Ca profesor era celent, pururea sen-
tin, mai mult zimbitor. Când intra în cla-
să, »se umplea casa« — după vorba ro-
mânească. O atmosferă pasnică, dulce par-
că ne înconjura. Și când începea să ne
spună »minunile« minciunilor mitologice,
împreunate cu lectura clasicilor latini, să
fi mai avut două urechi de ascultat. Era
un povestitor fără păreche. Cu dânsul am
învățat mult latinește. Intre colegii mei
germani, unguri slovaci croați și ruteni
studenți în teologie la Universitatea din
Viena, (unde la facultatea de teologie se
faceau unele cursuri în l. latină) eu vor-
biam mai bine latinește.

Dumbrava, în cei 4 ani cât mi a fost
profesor dirigent, nu-mi aduc aminte
să ne fi pedepsit vreodată, din propria lui

Cercurile electorale se vor împărți în *cercuri de votare*, care se vor fixa astfel, ca fie-care oraș, comună mare și notariat cercual să formeze un cerc de votare în care, pe cât e posibil, să nu fie mai mulți de 1000 alegători. Președinții electorali și membrii comisiunilor de scrutin trebuie să știe unguerește. Recomandarea unui candidat de deputat trebuie să fie iscălită de cel puțin 100 alegători.

Aceste sunt în liniamente generale dispozițiile făcute de ministrul Andrassy, în contra cărui a protestat în săptămânile din urmă milioane de alegători — însă zadarnic...

Intrunirea naționalistă.

Craiova, 26 Oct. s. v. 1908.

Astăzi dela 2—5 oare p. m. s'a ținut aci o mare intrunire naționalistă în sala teatrului național. Din câte meetinguri și intruniri politice am avut prilejul să văd, aceasta a fost cea mai impunătoare prin faptul că a fost convocată de conducătorii locali ai tuturor grupărilor politice, și s'au grăbit a lua parte, fără deosebire de culoare politică, tot ce societatea craioveană are mai distins: actuali și fost senatori și deputați, medici, profesori, avocați, negustori, meseriași. O frumoasă coroană de doamne și domnișoare umpleau lojile și benoarele.

La propunerea d-lui avocat I. Mitescu, adunarea proclamă ca președinte al ei pe d. P. Chițu, președintele ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor. D. Chițu, ocupând scaunul prezidial, deschide adunarea arătând scopul și trebuința unor asemenea intruniri în împrejurările de față, când schimbările ce se fac și fierberea ce există în peninsula balcanică, în jurul nostru, pot aduce evenimente mari, cari ne vor privi și pe noi, și ar fi o rușine și o mare nenorocire pentru noi, ca ele să ne găsească nepregătiți. Pentru aceea trebuie să ne adunăm, să ne constătuim, și comunicându-ne ideile despre drepturile, aspirațiile și trebuințele noastre, să deșteptăm conștiința națională a poporului și să formăm un curent al opiniei publice, care să impună guvernului, ori de ce culoare politică, linia lui de procedere în politica externă.

D. N. G. Popp, senator și mare comerciant, luând cel dintâi cuvântul, arată nedreptatea și umilirea ce face guvernul austro-ungar celorlalte naționalități, și în special Românilor, prin reforma legii electorale și prin legea instrucțiunii. Relează apoi nedreptatea ce Austro-Ungaria o face și Românilor din regatul român prin piedecile ce pune comerțului și industriei noastre, și prin tendința de a dispune de drepturile României, în cestiunea Dunării, fără măcar s'o întrebe.

D. Iuniu Tâlpeanu, membru al partidului conservator junimist, accentuează și mai mult interesul și solidaritatea firească a Românilor din regat cu frații lor din jurul regatului. Reamintește cuvintele rămase neuitate ale lui Ioan Brătianu, pronunțate pe când era ministru, într-o împrejurare analoagă cu cele de astăzi în Austro-Ungaria: »Când sora mea e măritată eu n'am dreptul de a mă amesteca în afacerile casei cumnatului meu. — Când însă acest cumnat ridică cuțitul, ca să înjunghie pe sora mea, dacă eu aș rămânea nepăsător, aș fi un criminal«. Cere gu-

vernului, ca în relațiile politice cu statele vecine, să țină seamă de primejdia, ce amenință existența națională a Românilor din aceste state.

D. Iancu Oleteșanu, un alt membru al partidului conservator junimist, venit din București înadins pentru această intrunire, își exprimă mulțămirea sufletească, că vede aci pe fruntașii partidelor politice, ceea ce n'a văzut în meetingurile din capitală. Vorbește de atitudinea ce trebuie s'o avem față cu mișcările politice din jurul nostru și găsește nimerit prilejul de a propune, să se formeze un comitet pentru ridicarea unei statuți a lui Mihai Viteazul în Craiova, orașul natal al marelui erou. Este firesc și necesar, ca prima statuță, care se va ridica în Craiova unde nu este astăzi nici una, să fie a celui mai mare din Români, cari au văzut aci lumina.

D. Iulian Vrăbiescu, mare proprietar, fost prefect și actual deputat al partidului liberal, cu un avânt entusiast și cu orară putere de elocvență, lămurește *cesiunea Dunării*, expune prin câteva exemple primejdiiile cari ne amenință din partea Austro-Ungariei, arată ingratitudea acesteia față cu România și cu Români de sub sceptrul austro-ungar. Amintește prigonirile, pe cari le suferă Români din Ungaria nu numai ziaristi și oamenii politici, dar până și femeile naționaliste. Distinsul orator termină, arătând trebuința de a cere guvernului român, ori care ar fi el, să schimbe linia de conduită de până acum în politica internațională.

D. N. P. Romanescu, un alt membru marcant al partidului liberal, mare proprietar, fost primar al Craiovei și actual deputat, fiind timpul înaintat, spune, că a luat cuvântul numai pentru a face o simplă declarațiune. După aceste intruniri provinciale, zice dânsul, se va convoca în curând adunarea cea mare a națiunii, și atunci, alesul țării va cere guvernului sama de atitudinea ce are și ar trebui s'o aibă în politica externă față cu cele ce se petrec în jurul nostru și în special la Români de peste Carpați.

Mai vornese domni *Dioghenide*, ziarist și membru al partidului conservator-democrat, N. Popilian, și Marin Mețulescu, profesor al liceului. Dânsii arată vechea tradițiune a statului român, însemnătatea și rolul ce l'a avut în trecut ca sentinelă a civilizațiunii în contra barbariei, și în același timp rolul ce-i este indicat în viitor prin pozițiunea sa geografică, prin originea și calitatea de rasă a poporului român. Oratorii aduc felurite exemple din istorie despre ingratitudea și vicleniile Austriei față cu Români, și despre nedreptățile ce li-s'au făcut în toate relațiile ce le-au avut cu dânsa începând dela Mihai Viteazul, aliatul Austriei, ucis de ea viclenoște prin mâna lui Basta.

Toate discursurile au fost ascultate cu o sărbătorească luare aminte și întâmpinate cu căldură și entusiastice aplause. Corul elevilor școlii normale de învățători, de sub direcțiunea d-lui Aurel Mircea a cântat imnul național »Deșteaptă-te Române«. La urmă președintele adunării cetește o moțiune, care resumă cuprinsul discursurilor ținute și care este votată de adunare prin aclamațiune.

La 5 oare p. m. adunarea se incheie și publicul se împrăștie în liniște.

Poate că poporul de rând, mai ales o ceată de tineri, să fi făcut oare-cari ma-

nifestațiuni în fața consulatului austro-ungar, dacă poliția n'ar fi luat din vreme măsurile necesare.

Correspondentul.

Cronici bucureștene.

București, 29 Oct. 1908.

Mișcarea intelectuală în genere, dar în special cea literară se poate spune că a luat un nou și frumos avânt.

Biblioteca pentru toți, care a trecut peste 300 de numere, se vede că nu e îndestulătoare și nu satisface îndestul publicul, care vooeste tot mai mult. Două asemenea biblioteci s'au mai înființat în același timp de cele două mai mari case de editură din București. Ceea-ce e sigur, e că aceste biblioteci au viață; fiindcă ele se întemeiază pe lângă capital îndestulată, pe o îngrijită conducere și alegere și într-o parte și în alta — și la Minerva și la Socec.

În programul de lucru al celei din urmă o o frumoasă împărțire. Se urmărește a se populariza știința, a se da literatură pentru diferite categorii de cetitori, literatură noastră veche, bună, literatură de azi și traduceri din literaturile străine întotdeauna din original.

În abia două săptămâni au eșit 16 numere din *Biblioteca românească* a casei Socec, cu literatură românească mai veche (Alexandri, Eminescu) și cu literatură contemporană — și cam tot atâtea numere din biblioteca Minerva.

Reviste de știință, de știință popularizată, s'au încercat de multe ori și în București și în provincie, dar nu s'au putut menține decât *Natura*, care e și îngrijit redactată de oameni competenți și suficient citită.

Apoi cunoscuta revistă de odinioară a d-lui Rădulescu-Motru, *Noua Revistă Română* a reapărut, ocupându-se, ca și în trecut, de probleme politice, economice, sociale sau științifice.

Note politice — a d-lui Streitman în București — și *Opinii* — a d-lui Ionescu Quintus în Ploiești sunt reviste de pură politică. Cea din urmă face și puțină literatură de traduceri îndeosebi, și apare la Ploiești. E scrisă în spiritul politic al tinerilor liberali — și poate mai înaintat, luptând, îndeosebi, pentru grabnica schimbare a sistemului electoral de azi și înlocuirea lui cu *votul obștesc*.

Notele politice par a avea același program ca și *Opiniile* din Ploiești, atât numai că par a avea altă vervă, o mai adâncă și mai subtilă interpretare a lucrurilor — și în special un mai nemilos dar și distins tratament pentru toate păcatele din politica noastră.

Dumineca trecută s'a deschis în școala primară *Petrache Poenaru* din strada Știrbei-Vodă o școală de croitorie a Ministerului de Instrucțiune publică.

Ea are menirea de a forma în această branșă meseriași buni și pricepuți, cari să poată fi cel puțin la înălțimea evreilor, cari parcă urmăresc să acapareze această meserie ca și la Iași, unde de curând, prin propaganda d-lui Cuza și a prietenilor săi, s'a înființat o asemenea școală.

M.

Sinodul electoral dela biserica

Sf. Nicolae din Brașov.

Dela un parohian al bisericii Sf. Nicolae primim următorul raport:

Ca în tot locul, așa și în biserica Sf. Nicolae din Brașov, Duminecă în 26 l. c. s'a ținut sinod pentru alegerea unui deputat mirean în congresul național bisericesc. Sinodul l'a deschis protopopul Vasile Voina, enunțând de candidați pe d-ni A. Vlaicu și Dr. N. Vecerde. Purcezând la alegerea biroului, d-l protopop foarte enervat, cetește o listă, pe care ca președinte al sinodului figurează prof. N. Sulică, ca bărbăți de încredere d-nii G. Navrea și I. Popescu, iar ca notar d-l P. Muntean, tot oameni cari nu dau culunile pe la biserică. Prof. Dr. C. Lacea cere cuvânt pentru a propune alte persoane în birou, dar e împiedecat de răcnete »afară!« »ușă!«, »jos cu găgani!« cari păreau, că nu mai vooesc să înceteze.

După câteva minute abia se mai potolesc strigătele și d-l Lacea propune de președinte al sinodului pe d-l Ghiță Dima, de bărbăți de încredere pe epitropii bisericii Andrei Lupan și Dumitru Lupan, iar de notar pe d-l prof. I. Pricu. Răcnetele devin și mai sgomotoase, iar protopopul în *mod volnic*, fără a pune cele două propuneri conform regulamentului la vot, invită pe d-l Sulică a lua prezidiul. »Aceasta este o volnicie!« strigară mai mulți, dar protopopul nu voia să dea nimăruii cuvânt. Tremurând ca varga și jucându-i ochelarii pe nas, d. Sulică ocupă prezidiul, fără a-și da seamă de volnicia săvârșită și începe să strige numele alegătorilor. Purtarea dânsului a revoltat pe toți oamenii de bine. Intre altele a amenințat pe părintele Dr. V. Saftu, că-l va scoate cu poliția din biserică, pentru că acesta discuta cu oameni de ai săi. Ce să-i faci? Așa era marșruta și d-l Sulică trebuia să se țină de ea. În jurul mesei se postaseră alegătorii d-lui Vlaicu, iar d-l Sulică șitea pe alegători să-și facă loc printr-o falanga aceasta să se prezinte înaintea Măriei Sale și nu primia votul nici unui votant, chiar dacă l'ar fi văzut peste capetele celorlalți. Votul unui om bătrân stimat de toată lumea, postat imediat la spatele său, n'a voit să-l primească, deși îl auzise bine și l'a cunoscut și mai bine și l'a silit să se prezinte înaintea sa. Aici a întregat mai întâi pe bărbății de încredere: »Asta e?« și numai după ce aceștia au recunoscut identitatea, a poruncit d-l Sulică să i-se introducă votul în protocol. E de prisos să mai spun, că respectivul domn vota pentru d-l Dr. N. Vecerde. Strigătele murdare: »afară!«, »ușă!«, »jos găgani!« și »ho!« însoțiau pe aceia, care îndrăznia să voteze pentru D-l Dr. N. Vecerde, chiar fruntașii din Șchei să fi fost. Astfel au fost huiduiți pe rând toți profesorii și învățătorii și aceasta s'a întâmplat într'un sinod prezidat de un profesor băstinaș-coleg, care, dacă și a fost lipsit de cel mai elementar simț colegial, ar fi trebuit măcar să ia în apărare instituțiile culturale, în a căror serviciu stau cei huiduiți, căci prin huiduirea directorilor școlari, a profesorilor și a învățătorilor în fața elevilor și a masei poporului, au fost huiduite și batjocorite însași școlile. Profesorul Sulică însă n'a găsit măcar o singură dată un cuvânt de îndrumare la ordine la adresa huliților. Terorizarea, la care erau expuși votanții, au făcut pe mulți să părăsească biserica fără de a mai vota

pornire. Și când ne publica vre-un conclud disciplinar al conferențelor profesoriale o făcea totdeauna penibil impresionat zicând: — »Mă miră că la alți colegi nu vă purtați tot ca la mine; dar ce să vă fac, este hotărârea conferenței!« Dumbrava era și un bărbat de salon, distins. Cum era svelt și frumos, era favoritul și curtezanul damelor... În general memoria nu-mi reamintește decât imagini plăcute de acest profesor; ființa lui vibrea și azi pe dinainte, parcă învăluită într-o aureolă sfântă...

(Va urma).

Măria sa Norocul.

— Poveste —

— Mamă! iute fă-mi merinde, c'am visat azi noapte cu mure coapte!
— Ci mai lasă-te urdurosule, — ție merinde? — frații tăi lucră'n brazdă de perit... iar tu dormi până se joacă raza soarelui pe burta ta... și acum încă tu cu alcamuri? — Ce-ai visat mă?
— Că nu spui visul... nu, dar dacă nu-mi faci aici măcar merinde, apoi dă-mi batăr toporu lui tata în loc de băț! — zise Calapăr, cel mai mic fecior al babii Nintă din satul Busuioac.

— Iacă aici ai în traistă un pătrar de mălai, toporu-i după ușe, ia-l, — dar să nu-i strici ascuțitul, — că te omoară frate-tău al măi mare — păi pe unde naiba vrei să rățacești iar somnoleo!

— Nu mai rățaceșc! Acu oblu până la Măria sa Norocul mă duc, să știu bine c'oi eși din lume afară.

— Ți-ai perdut și mîntea ce biată mai aveai — păi cine-i ăla mă?

— Cine, cine, — Norocul, dacă-ți spun, am visat eu cum călă afară, și să vezi, că-i dau una cu toporul în frunte.

— Măi că se crucește omul când te aude, — d'apoi de ce vrei să-l lovești cu toporul? — mai întrebă baba agățându-i traista-n spate.

— Da iacă numai să ne facem cunoștință cu el, ca să-mi ceară el mie leac la rană, că ți-l îndatorez eu, las pe mine...

Baba iar se cruci, — se uită lung la urdurosul ei fecior și-i părea chiar, că ăla în loc să fie tântălu... și-a visat într-o noapte mîntea la loc.

— Bine puiu mamii, — dar apoi ști tu încotro șede Măria sa Norocul?

— Aș...! Când aș ști eu unde șade, l-aș chema la noi acasă și aici i-aș da o pârnia! cât să mă tot pomenească, — de

aia trebuie să-l caut, căce nu știu unde șade... Așa vazi — zise luând toporul pe mână — acum mă duc... las pe frații mei să se mai bată și ei nu numai tot eu să fiu păruit... acu eu vreau să părăuesc pe alții... numa de ciudă...

— O dragul mamii, cu gând ca ăla mai bine rămăi acasă, că ți-i da peste un om, care ți-a face capul turtă.

— Sănătate bună mamă! — Dacă'oi veni îndărăt iar ne-om vedea unul pe altul, spune la frații mei, că le mulțămesc de dragoste, înpart-o de aci nainte între ei, că eu îmi caut o soră, eu ajutorul lui Măria sa Norocul!

— Ajute-ți Dzeu puiule, ca barem vestea să-ți vină, dacă tu nu-i vrea! — zise baba — iar copilandrul luând frunză-n buză alergă cătră drumul țării și mumă-sa se puse pe prag și începu a plânge tare... că iacă și ăsta a fost puiu ei... și ce știu frații lui, că ce are o mamă la inimă... și l'au bătut mereu... dar ia'l va plânge mereu pe bietul urduros... și cum n'ar fi copilul urduros dacă tot de capul lui se împiedeau pumnii celorlalți.

Și merse el merse, multă lume împărăție ca Dumnezeu să ne ție cu plăcinte și lip'e, și iar merse până ajunse într'un

codru mare des, în care cânta frunza zicând:

Io's codrul cu norocul.

Dar nu știe tot omul!

— No las' că-i bine, la ce să știe tot omul, destul că știu eu, acu numai palatul Măriei sale de l-aș putea afla... că și ala pe aci o fi pe unde-va — vorbea el în sine, zdrobind cu pașii lui bureții și pitoncile de prin codru, și zburătăcind în colo câte-o pasăre cu pene tare mândre

Și merge el iute, merge încet, până de-odată aude un glas plângător, ce venea dintr'un stan de piatră... el se duce aproape:

— Cine-i în piatră, și ce tot plânge, ori doar pe aicea și petriile plâng nu numai oamenii, c'ar fi al naibii codru cu norocul, așa un noroc n'aș căuta...

— Tu ești Calapăr? — se auzi din stanul rotund și mare!

— Eu aș fi întreguț — dar rogu-te de unde mă cunoști dacă nu mă vezi?

— Tu ești al șaptelea copil de babă!

— Ai găcit... io-s al șaptelea... șase frați ai mei pe rând mă numărau cu câte șapte pumni unul. — Dar și pe mama o cunoști? ea e tare bună muere, numai e văduvă săraca, că de aia n'am eu tată!

iar pe unii mai timizi să-și dea votul candidaturii A. Vlaicu, numai să nu fie expuși la huiduituri.

Dar cea mai desigurătoare scenă s'a petrecut, când ceata hulitorilor a huiduit pe marinosul episcop Vasile Muntean-Duloicu, care afară de nenumărate binefaceri, nu de mult a scos din pungă 6800 cor. și a cumpărat o grădină, pe care imediat a și dăruit-o bisericii! Dar ce alta poți aștepta dela oameni, cu cari zile de arândul s'a făcut școală de cătră șefii lor prin crâșmele Brașovului, unde li s'a tocit prin beuturi spirituoase și cel mai elementar simț de bunăcuviință!

Săracă constituție bisericească! Sărman popor Șcheian!

Găgani.

— Contribuție istorică-filologică. —

Dar ce va fi și asta?, se va întreba binevoitorul cetitor, și în zadar își va repeta în gând lista popoarelor, despre care i-a vorbit dascălul său în școală, în zadar va căuta să afle această vorbă în istoria naturală, căci nu o va afla. »Găgan« ești tu, iubite cetitorule, și mai găgan decât tine sunt eu, care scriu aceste rânduri. Și de vei trece vre-odată pe străzile Șcheilor din Brașov, și vei fi apostrofat de vre-un băștinaș al Șcheilor cu acest epitet, să știi că nu ți-a făcut vre-un compliment cu aceasta. Dar mulți îmi vor răspunde, că deși au fost de nenumărate ori în Brașov, totuși n'au avut fericirea de a-și înmulți cunoștințele de limbă românească cu această vorbă prețioasă. Da, aveți dreptate! Căci vorba aceasta — aviz Academiei Române și redactorilor dicționarului ei! — e tinerică, dar cu lipiciu, căci au îndrăgit-o mulți, — dar din fericire nu cei mai aleși dintre băștinașii din Șcheii Brașovului, — bătrâni și tineri, femei și copii, oameni cu carte și proști. Vă rog să nu o judecați din punct de vedere limbistic și să nu o condamnați, pe motivul că ar fi o formațiune a unei judecăți naive, fiind alcătuită prin repețiune adăugită a aceleiași silabe. Câte cuvinte alcătuite ca acesta nu s'au dovedit de foarte trainice în toate limbile! Și despre puterea de viață a acestei vorbe s'au putut convinge toți, cari au luat parte la sinodul electoral ținut în Dumineca trecută în Biserica Sf. Nicolae din Șchei. Acolo vorba »găgan« a fost trambitașă pe toate glasurile și însoțită de cele mai oribile strămbături, sub conducerea protopopului și a presidentului sinodului electoral.

Dar să nu te sperii, iubite cetitorule, că nu-ți voi face aici un raport al faimosului sinod, ci credincios te voi trece acum, după ce cunoști nobila origine și istoricul acestui cuvânt, la explicarea noțiunii lui. Ei bine, în înțelesul larg al cuvântului. sub vorba »găgan«, se cuprind toți Românii, cari nu sunt din suburbiul Brașovului, Șchei. Deci găgani au fost toți acei darnici voevozi cu frica lui Dumnezeu, cari an de an vărsau din visteria țării sume mari de bani pe seama bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului; găgani au fost toți acei Domni, cari au dat mari privilegii negustorilor și economilor de vite brașoveni, cari se negustoreau sau își țineau vitele în țara românească; găgani au fost toți acei donatori, din mila cărora se susțin biserica și școlile noastre; găgani au fost cea mai mare parte din fundatorii idealști ai gimnaziului din Brașov, fala marelui Șaguna și a vrednicului Po-

pasu; găgani sunt toți aceia, cari îngrijesc de soarta bisericii și a școlilor noastre, începând cu Inalt Prea Sfinția Sa Metropolitanul Românilor din Ungaria, cu toți membrii congresului național bisericesc, al sinodului, al tuturor conzistoadelor până la cel din urmă funcționar al cancelariei arhidiecezane; găgani sunt toți profesorii, cari pun muncă și străduință pentru creșterea tinerimii; găgani sunt aproape toți școlarii gimnaziului și ai școlii comerciale din Brașov, cari vin aici pentru a învăța carte și omenie; găgani sunt părinții acestor școlari, cari vin la Brașov, desfac baerile pungii, scot bani munciiți cu greu, pentru a plăti taxele școlare; deci găgani sunt toți Românii afară de băștinașii din Șcheii Brașovului.

Precum vezi, iubite cetitorule, sfera noțiunii »găgan« e foarte mare. Senzul variază după departarea găganului de Șcheii Brașovului. Cel mai puțin urgisit găgan, — căci urgisiti sunt toți, — este acela care trăiește mai departe de acest suburbiiu, în care unii oameni cu carte voiesc să introducă cel mai cras patriotism local. În cazul acesta vorba »găgan« e sinonimă cu »venetic«. Disprețul, ura unor băștinași din Șcheii Brașovului față de venetici crește cu atât mai mult, cu cât acei venetici au mai mult amestec în treburile băștinașilor, iar de te-a bătut Dumnezeu să fi angajat în Brașov la conducerea afacerilor școlare sau bisericești, atunci vorba »găgan« are în gura băștinașilor pe lângă senzul de »venetic« și acela de »domn calic, trândav« și »hot bugetivor«... Așa se cinstesc așadar în Șcheii Brașovului acei voevozi darnici, donatori marinosi, profesori, idealști, etc. Și totuși poți să fi venit din miezul Ungariei și dacă ai avut prudența să te căsătorești cu o brașoveancă, fie chiar și de alt neam, grecoaică sau chiar și slovacă, și ai dorul de a putea sprijini în toate slăbiciunile ei o anumită clică, în cazul acesta, cu binecuvântarea protopopului, băștinașii te ștearg de pe răboșul găganilor și te trec pe lista lor.

Acum, iubite cetitor, ești în clar cu noțiunea »găgan« și cred că nu dorești a face cunoștință cu născocitorii ei.

Un găgan.

Din mizeriile noastre.

Ni-se comunică din Săcele următorul caz, care e de natură de a revolta pe toți cei buni:

În comuna Turcheș un tânăr învățator, care cu gândul de a putea contribui mai cu succes la ridicarea poporului în cele economice, încurajat și aprobat de toți, cei ce au inimă curată și sinceră pentru lipsele atât de arzătoare ale poporului, a cercetat cursul școlii economice din Kecskestet; acum fiind în credință, că-și îndeplinește numai datorința, s'a hotărât să aranjeze în mai multe Dumineci câteva prelegeri populare, în cari se tracteze poporul cu cestiuni economice.

Fie Român, fie Maghiar, sau orice altă nație, — judecând cu minte clară — cine se mai îndoește, că altă lucrare mai folositoare în țara aceasta nu se poate dori.

Și cine se îndoește și de aceea, că dintre acei puțini, a căror minte și inimă e formată spre înțelegerea a ce e cu adevărat bine și umanitar, și mai puțini sunt aceia, cari în învâlmășala atâtor interese private și publice au mintea și

inima lor îndreptată și spre realizarea a ce e adevăratul bine, interesul real, nemincinos al țării și poporului?

Și totuși ce vedem?

Sunt oameni, cari nu sprijinesc, ba indirect chiar pun piedeci unei atari acțiuni luminate și desinteresate. Lăsăm să vorbească cazul concret.

Susamintitul învățator, având în vedere simțul de colegialitate și mai ales interesul public, a adus intențiunea sa la cunoștința celorlalți 2 învățatori-colegi, rugându-i ca cu toții, ca corp didactic, să întreprindă această lucrare. Cei 2 învățatori s'au declarat aplicați, dar au cerut — cu o vădită poftă de răsbunare față de preoți, să fie trași și aceștia în acțiune. Propunătorul s'a învoit cu plăcere, ca să fie invitați și preoții, prin ceea-ce autoritatea prelegerilor numai potență se putea.

Preoții însă la consfătuirea convocată în școală spre acest scop parte vin. parte nu vin. *Cauză comună* însă cu învățătorii sub diferite pretexte (ba că timpul nu e potrivit, ba că știu că nu vor avea nici un succes) nu fac.

Ear învățătorii? Ei și acest pas serios, foiositor, ce trebuia emancipat cu totul de sub influința certurilor și intereselor vulgare, l'au înțeles drept ocazie de răsbunare. Și ei s'au retras din acțiune sub pretexte diferite.

Învățătorul propunător cu toate acestea a exoperat dela protopretor concesiunea pentru ținerea primei adunări populare pe Duminecă, 26 Octomvrie v. a. c. iar timpul și scopul adunării s'a adus la cunoștința oficiului parohial în grai, și la cerere și în scris, pentru a se publica poporului în biserică, și a-l îndemna să vină la adunare.

Și... tă rezultatul:

La terminul de 2 oare p. m. în școală s'au aflat numai câteva fetițe dela școala de repetiție, invitate expres prin prelegător și 2 vecini ai prelegătorului. În fine vine și un preot, ca oficiu parohial, în colo nimeni. După un sfert de oră, iată că intră primarul cu un jurat (unguri), peste alt sfert de oră iacă intră și solgăbirăul cu notarul. Horibil, dar ridicul!

După ce organului officios i-s'a anunțat adunarea în mod legal, cu arătarea programului: *Cestiuni economice*; după ce convocatorii au convenit personal cu solgăbirăul și notarul în chestie, parte ne-subversând nici o îndoială asupra caracterului adunării, parte, la cerere arătându-li-se în special despre ce se va vorbi: poftim acum cu cât aparat își fac intrarea în zmeritul local de adunare, ce însuși nu se putea mira din destul, că de ce vin la adunare acești, și atâți domni officianți, și nu se văd pe nicăiri »cei chemați«?

D-l fisolgăbirău, văzându se blamat cum se cade, a pus de pretext, că n'a crezut, că va fi numai o prelegere economică, că altfel nici n'ar fi venit, dar a crezut, că va fi ceva mai mare, obiectivând unuia dintre convocatorii, că »iurist« fiind trebuia să știe, că adunare poporală (népgyűlés) e un termin, care în lege înseamnă »ceva mare«, pe când lucrul stă așa, că tocmai contrar vederilor iuridice ale d-lui fisolgăbirău, legea și dreptul numește adunare poporală, orice manifestare publică, ce pretinde să fie anunțată d. ex. chiar și o procesiune.

În fine domni au plecat nu tocmai mândrii de isprava lor, pe unde au venit. Și că n'a fost public, a fost chiar bine din acest punct de vedere, că se speria, de nu mai venia cât e lumea la adunări.

Adunarea nu s'a putut ținea, — din lipsa de auditori*. Atâta s'a ales din seria de prelegeri economice în Turcheș.

Acesta este cazul, care ni-se relatează.

(*) Întrebare se impune acum în mod imperativ: Unde a fost poporul, dar mai ales preoții și învățătorii?

Atâta știm despre învățătorul care locuiește în edificiul școlii, — a declarat-o însuși (precum ni-se comunică) înaintea puținului public într'un moment de incurcă, ce incomodează de obicei pe cei vinovați — că pe acesta primarul ungur l'a adus la adunare, căci auzindu-l cântând din violină, a intrat la dânsul și i-a zis: »A oi aici e adunarea?« Câtă ironie, dar și Pla loc aplicată, din partea unui maghiar simplu dar cinstit!

Apoi învățătorul strâns cu ușa — acel învățator care denegase colegului său chiar și aceea, ca să cânte la prelegeri un cântec două cu copiii mai mărișori ce-i instruiază, ba n'a permis nici, ca colegul său s'o facă aceasta — a declarat frumușel în fața publicului că da, dânsul n'a putut veni la adunare, că aștepta să toace, să meargă la biserică (!)

Dar și o mulțime de alte întrebări și nedumeriri, ne copleșesc: Cari sunt cauzele acestei purtări criminale? Ce scop urmăresc cu astfel de treburi? Oare sunt funcționari publici aceștia, și sunt sub control? Oare aceștia sunt bunii Românii, sau cel puțin bunii patrioți? Sunt ei oameni, pe cari li luminează măcar umbra vreunei îndatoriri oficiale, cetățenești sau naționale?

Noi azi nu răspundem. Să-i judece autoritățile bisericești, școlare și de stat. Să-i judece Asociațiunea. Să-i judece poporul, pe care-l păstoresc astfel. Să-i judece în fine tot publicul nepreocupat.

STIRILE ZILEI.

— 30 Octomvrie v.

O faptă deamă de imitat. Aflăm din izvor competent, că domnul Ioan Theodorovits, maior ces. și reg. în penziune din Timișoara, a donat Alumeului gr. or. român din Timișoara o casă în Timișoara-Fabric în valoare de 7000 cor. Fiind Alumeul acesta una dintre instituțiile noastre cele mai de lipsă, donatorul marinos a aflat cea mai potrivită cale pentru manifestarea sentimentelor sale nobile față de neam. Ii dorim deci încă multe zile îndelungate și mulți imitatori de aceasta faptă nobilă laudabilă. Actul de donațiune s'a transpus deja spre aprobare Veneratului Conzistor din Arad, prin avocatul din Timișoara Dr. Aurel Cosma.

Domnișoară română doctor în medicină. Sâmbăta trecută fu promovată la universitatea din Budapesta la gradul de doctor în medicină, domnișoara Izabella Bontilovici, fiica directorului școlar Augustin Bontilovici din Uzdin. — Felicitări cordiale!

Regina României ca soră de caritate. Din Sinaia se comunică, că Maj. Sa regina Elisabeta îngrijește însuși de generalul Dr. Theodori, medicul regelui Carol, care zace greu bolnav în palatul Peș. Regina face

*) Iar ei, îngrijorații, se grăbesc acum cu ironia zicând: »Vezi? Nu ți-am spus, că nu putem face nimic?«

— Baba Nintă... o cunoaștem noi... ție ți-a fost ursita bună, — dar de cum-va nu mi-i slobozi pe mine din stanul ăsta, tot n'ai ce căuta în lume.

— Poate eu te-am băgat acolo? — Și nici nu știu cine ești.

— Ba nu dragule! M'o blăstămat cineva, dar fi bun lovește cu toporul în stan de trei ori, și-atunci ți-oi spune cine sunt, ne-om face frați de cruce... Iă bine...

— Eu fac, atâta nu-i mare lucru zise și buf, buf, buf, — lovi cu toporul în stâncă, de trei ori; abia trecu sunetul și înaintea lui răsări o spaimă de umbră hădă tare, galbină ca fața jagurului și urăcioasă ca mama lui ucigă-l crucea.

— Facu-mi sfânta cruce, dar tu ai fost în stanul ăsta?

— Eu fule, îți mulțămesc că m'ai eliberat din strâmt loc, unde m'au fost închis odată un inger mănios... Acuma de mulțămită, haid că-n sân te-oi purta.

— Ba poartă petrii și stan în sân, că de știam eu ce făptură mândră ești, nu te vedea mândrul soare, dar nici tu pe el, — cu toate astea și celelalte așa vrea să știu cum te cheamă?

— Eu sunt vestita împărăteasă »Boala« puiul mamei.

— Am eu mamă, — tu poți să-ți cauți alt puiu, și'n urma mea să nu te'n-călcești că te toporesc în cap... vezi, vezi... fă bine, așteaptă rău...

— Acu ori vrei oriba puiule, — ai să mă duci în spate, — că și așa un inger m'o fermecat în stan, — zise Boala — și făcându-se nevăzută se așeză frumușel în spatele feciorașului, — și el începu a simți greutatea boalei, că-l dureau toate cele și abia putea de ostenit.

Alergând astfel cale lungă, tot prin păduri pustii, odată numai ce aude că Boala strigă din spatele lui cătră un stan de piatră, lângă care s'a fost așezat bietul Calapăr să odichnească.

— Acasă ești soră Nevoie? Vino iute cu mine!

— Acasă. Dar tu cum scăpași? Că vin zău eu!

Și bietul om era acum și mai îngreoiat. — N'a avut destul de târhat în spate, ci iată mi-l încăleca acum și Nevoia!

Tot așa s'au adunat apoi pe cale pe cărare prin cel codru mare Boala, Nevoia, Nefericirea și Spaima toate la el în spate.

Intr'o poiană mălastră, lângă un izvor curat, argințiu, ostenit și apăsător de greutatea celor patru crăițe, se așeză jos, beu

una bună și-nchise ochii spre somn, numai mijia, căci somnul nu se apropia de el.

— Până acum toate bune soro! — Numai cum am face noi, ca să-i încălcăm cărarea omului ăstula, că de cumva nimereste până la Măria sa Norocul, ăla iar ne'nfundă la umbră, șoptea Boala, cătră celelalte surori.

Cum? foarte ușor. Tu Nevoie te prefă în o fată frumoasă, cu flori în coșite, și-l cheamă cu tine spre miazăzi — iar tu Spaimă, te fă o lupoaică turbată și stai în calea care duce spre curțile Norocului, iar eu Nefericirea m'oi face un om spânzurat, în drumul pe care am venit, tu Boala îl scutură bine, și el va trebui să meargă cu fata cea frumoasă, până'n cetatea noastră, de unde n'o să mai scape nici odată.

— Bine, bine, tare bine! — au zis ele, iar Calapăr dormia dus. Boala îi trimise un junghiu pe la inimă și el se sculă încet și ostenit. Beu apă, își luă toporul și când să plece — eată mare o fată tare frumoasă:

— »Vino cu mine voinice, că vei fi tare fericit. Înaintea lui urla o lupoaie turbată arătându-și dinții și-n dosul lui era un om spânzurat pe un lemn.

— Măi, măi! că bine-mi mai merge, decât așa să mă chinui, mai bine mă mănec lupoaia asta, zise el, și oblu spre ea își hotărâ pașii. — Ridică poporul, și lupoaia n-avea curaj să se apropie de el. — Că toporul lui așa era fermecat.

Și cum fugea după lupoaică, de-odată aude strigând c'un vers subțire:

— Măi, măi, — dar nu-ți călca Norocul în picioare!

Se uită în dărcăpt, și eată un om pitic, cât un ghem, cu vr'o sută de picioare, cu un cap pleșuv, numai în frunte mai avea un ciup de păr, sta naintea lui rânjindu-și buzele.

— Dumneata ești Măria sa Norocul?

— Eu așa fi fătur meu — dar până una alta să nu-ți zboare păsările — zise Norocul, și luând o traistă de piele o deschise și începu a sări în vânt cu ea, numărând, una, două, trei, patru, o legă apoi pe la gură și punându-o la pământ se așeză pe ea, ca pe-o perină.

— Rogu-te d-le Noroc, ce ai în traistă?

— Ce ai avut tu în spate! Sărăcul de tine că târziu ai ajuns și tu la mine, numai o zi de mai întârziat, în viața ta nu mă mai aflai. — Na, dar haid la curtea mea.

— Ba eu îți spun drept că nu pășesc

zilnic bolnavului pansamentele necesare, iar regele stă în fiecare zi câte o oră lângă bolnav.

La răscoalele țărănești din România. Comisiunile pentru constatarea pagubelor pricinuite de răscoalele țărănești din primăvara anului trecut și-au terminat lucrările. După evaluările comisiunilor pagubele se urcă la 20.500.000 lei. Parlamentul român votase un credit de 15 milioane. Plata sumelor se va face în cursul lunii Noemvrie.

Derailare. Alături după amiazi a derailat între stațiunile Tâlmăciu și Vestem trenul personal, care venea din România. Trenul a sosit cu întârzieri mari la Sibiu. Nu s'a întâmplat nici un accident deosebit, afară de pagubele pricinuite vagoanelor și liniei.

Despre alegerea de deputat congressional în comuna Tântari ni-se comunică următoarele: Una din cele mai liniștite și demne alegeri de deputat mirean pentru congresul național bisericesc din cercul Brașovului s'a săvârșit Duminică trecută în frunța comună românească Tântari. După oficierea sfintei liturghii de cătră ambii preoți locali și după chemarea ducului sfânt, părintele Gavrilescu a deschis sinodul electoral printr'un frumos discurs, în care a expus număroșilor parohieni importanța congresului național bisericesc și a dreptului de vot, apelând la cei prezenți, ca să porceadă cu demnitate la actual electoral. După constituirea biroului în frunte cu părintele Gavrilescu s'a început votarea, care a decurs în liniște și ordine exemplară intrunind candidatul Dr. N. Vexerde 91 voturi, iar candidatul A. Vlaicu 29 voturi. Fruntașilor români și parohienilor li-se cuvine toată cinstea pentru atitudinea lor deamă în fața unui act atât de important în viața bisericeii gr. or. române.

Cununii. Domnișoara Maria G. Tampa și Domnul Vasile I. Săteanu își vor serba cununia lor religioasă Duminică în 2 (15) Noemvrie 1908, în biserica română gr. or. a »Sfintei Adormiri« din Brașovul vechiu, la oarele 12 din zi, precum și la masa și dans, cari se vor ținea în casele socrilor mici, Strada Gacimăier Nr. 34. Brașov, în Octomvrie 1908. Jucul de sus. Nuni: D-na și D-nul Nicolae G. Tampa.

— Domnișoara Maria II. Serbu și Domnul Neculae Fluroiu își vor serba cununia lor religioasă Duminică, în 2 (15) Noemvrie 1908, în biserica »Sfintei Adormiri« din Brașovul-vechiu, la oarele 12 din zi.

— Domnișoara Maria N. Marga și Domnul Ioan N. Ofelea își vor serba cununia religioasă Duminică, în 2 (15) Noemvrie 1908, în biserica »Sfântului Nicolae« din Râșnov, la oarele 11 înainte de amiazi.

— Domnișoara Elena Vlădăreanu și Domnul Teodor Manu își vor serba cununia lor religioasă Duminică, în 2 (15) Noemvrie 1908, în biserica »Sfintei Adormiri« din Brașovul-vechiu, la oarele 3 după amiazi. Nuni: D-na și D-nul George Savu.

— Paraschiva G. Loga Negru și Vasile N. Munteanu își vor serba cununia religioasă Duminică, în 2 (15) Noemvrie 1908, în biserica »Sfintei Treimi« de pe Todele, la oarele 12 din zi. Masa și dansul se vor ținea în casele soacrei mari, Strada Coastei b) Nr. 12. Nuni: D-na și D-nul Neculae Munteanu.

un pas până ce nu ne prindem la luptă, că eu vreau să-ți dau o trântă, pentru că ți-ai uitat de mama care-i văduvă săracă, și nici pe lângă casa noastră n-ai trecut vrădată! Ha! De ce ni-ai lăsat fără noroc?

— N-ai dreptățul meu! Am fost eu pe la voi, dar mamă-ta nu m-a omenit... apoi omenia omenia așteaptă, dar dacă tocmai vrei, haide și la luptă!

— Haide! — zise voinicul și mi-i prinse pe noroc de pept, și-l trânti de vr-o două-ori în cămănt, așa de nemilos, cât altul s'ar fi făcut țără, — dar Norocul numai rădea zicând:

— Brav copil, tare brav, — na eacă-ți dau răsplată, zise Norocul intrând într'o grădină minunată, la mijlocul căreia era un tâu mare de apă, și pe tâu trei rațe albe, dintre cari una avea în aripi câte trei pene de aur.

Norocul prinse o rață și-i-o dete zicând:

— Iată fățul meu! Aci îți dau în mână noroc mare...

— O rață... par'că cine știe ce noroc ar fi?

— Nu te vără în hoarba mea! — Aci îți dau o frumoasă față de împărat, cu țara ei cu tot, penele-i sunt popoarele țării, și dacă i simugi cele trei pene de

— Mărioara Gurca și Nicolae Suma ne anunță cununia lor, care se va celebra Duminică, în 22 Noemvrie st. n. 1908, în biserica greco-orientală din Colun.

— D-șoara Sabina Sârbă și d-nul Aurel Mocianu ne anunță cununia lor religioasă, ce se va ținea în 22 Noemvrie st. n. 1908, la 11 oare a. m., în biserica gr. cat. din Toplița-română. — Felicitările noastre!

»Sfătul poporului« e numele unei nouă foi ce apare în Bănat la Lugoj. E scrisă pentru popor, sub direcția unui comitet de amici ai poporului. Redactor e d-l Ioan Rodina, vechiu colaborator la foaia noastră. Am primit doi numeri, direcția e bună, și multe sfaturi bune de poporului, care în vremea, în care trăim, pot fi de folos. De aceea o recomandăm călduros. Abonamentul e de 4 cor. pe an, și e de a se trimite înainte la *Administrație în Lugoj*, str. Andrei Nr. 28.

Experiențe cu balonul Zeppelin. Contele Zeppelin a făcut Marți o nouă ascensiune cu balonul său, fiind de față și împăratul Germaniei Wilhelm. Ascenziunea a succedut din toate punctele de vedere. După ascenziune împăratul Wilhelm a sărutat pe contele Zeppelin de trei ori și l'a numit »cel mai mare German al secolului XX«. Apoi i-a atârnat însuși de piept ordinul »Vulturului Negru«, între aclamările entusiaste ale mulțimei.

Necrolog. Suubscrișii c inima plină de durere, vestim tuturor rudeniilor, pretinilor și cunoscuților, cumcă scumpul nostru fiu, frate și cumnat, etc., tancu N. Botezan, contabil, după un morb scurt, împărțit cu Sfintele Sacramente ale muribunzilor a trecut la cele eterne astăzi, Marți, în 10 Noemvrie n. 1908 la 7 oare a. m., în anul al 42-lea al etății sale. A încetat de a palpita o inimă nobilă devotată binelui și păcii. Rămășițele pământești ale scumpului răposat se vor depune spre vecinică odihnă în cimitirul bisericeii române gr. cat. din loc, Joi în 12 Noemvrie n. 1908. Fie-i țărâna ușoară și amin-tirea în veci neuitată! Nicolae Botezan, Eva N. Botezan n. Pop, ca părinți, Văd. Maria Minisca n. Botezan, ca soră. Văd. Maria Botezan n. Hentschel (Berlin), ca cumnată. Precum și numeroși nepoți, nepoate, veri și verișoare.

În cancelaria advocațională a d-lui Dr. Sárkady Miklos în Szászregen află aplicare un candidat de advocat cu oareșare praxă.

Producțiunea societății sodalilor români »Lumina«.

Sâmbătă în 18 Oct. v. a avut loc în sala hotelului »Central« Nr. 1 producțiunea muzicală - declamatorică - teatrală a sodalilor români din loc. Cu toate că timpul a fost cât se poate de nefavorabil, sala cea mare a hotelului »Central« era plină de public care aștepta nerăbdător începerea bogatului program. Pentru I. a fost al fanfarei tinerilor sodali, cari au executat peste așteptare înviorătorul marș al Societății »Lumina« de Venzel Dvorak, cu o precizie uimitoare. Aplauzele frenetice ale publicului care a știut să răsplătească zelul bravilor sodali au făcut ca marșul să fie bizat! Pe lângă marș, fanfara, care a făcut o deosebită surprindere publicului ascultător, a mai executat în

decursul programului. »Polca franceză« și »Când luna Mai« cu aceiași preceziune stăruind un ropot de aplauze care nu mai voia să încete. Progresul realizat de tânără fanfară, abia după un an de existență, pe lângă entuziasmul și zelul sodalilor noștri e de a se mulțami și dirigentului V-nzel Dvorak, care și-a dat toată silința ca fanfară să poată presta ceea-ce a prestat.

După fanfară urmează corul bărbătesc cu serenada »Ziua a apus«, corul de dame cu »Cucule până galbenă« a lui T. Popovici și corul mixt cu »La fântână« a lui A. Bena și »La bordei« a lui Muzicescu, cari toate au fost bizate. Cânteculele noastre populare pline de farmec au știut încordată atențiunea publicului, care nu s'ar mai fi săturat ascultându-le. Laudă se cuvine abtului dirigent și harnicului învățator, d-l Nic. Oancea jun. care nu a cruțat nici o osteneală întru ajungerea scopului său. Nu pentru prima oară îl vedem pe d-l Oancea în fruntea corurilor brașovene și nu aceasta e prima laudă care se aduce destoiniciei, meritelor și neobositei D-sale activități. Laudă merită și coriștii și coristele cari și-au dat atât de multă silința la reușita executării cântărilor.

Altă parte însemnată din program au fost cele 2 declamațiuni și dialogul. D-șoara Maria Peper în »Dușmancele« și D-șoara Maria Cathi în »La oglindă« ne-au procurat o deosebită plăcere apărând pe bină în frumosul port național și declamând cu mult sentiment cele două poezii ale lui Coșbuc. Mult haz a stărnit dialogul lui Suciu »Țiganul la târg« predat de d-nii I. Sulică (Românul) și d-l T. Purcarea (Țiganul) cari printr'o mimică neofortată și naturală au știut să-și câștige aplauzele publicului.

Programul s'a încheiat cu comedia intr'un act »Moștenire de la răposata« o piesă care a plăcut mult publicului. Diletanții: d-șoarele Maria Peper și Maria Cathi și domni: T. Purcarea, I. Sulică N. Bonghez și D. Ardelean au întrecut așteptările noastre printr'o interpretare corectă a rolurilor lor.

După piesa teatrală a urmat dans și voie bună până la ziuă.

Rap.

O întrebare despre Școlălele din Săcele.

În toate părțile locuite de Români se agită chestiunea susținerii și mântuirii școlilor noastre Jertfese toți, cari pot și vreau, pentru aceste școlăle și numai rari și colo unde neputința e absolută și și sărăcia atot puternică — alunecă din mâinile noastre, pentruca să le ia alții în stăpânire.

În Săcele? Nici un glas nu se aude din aceste sate, odinioară cămine atât de înfloritoare ale mocanilor avuți și destoinici. Ceva tainic și neînțeles se petrece acolo, nici un cuvânt nu spune, ce se desfășoară în sânul comitetelor chemate, să hotărască asupra sorții școlălelor din Săcele. Oare ce-i cauza acestei tăceri și ne-păsări neînțelese? Se pare, că interesul strâmt, materialismul cel mai cras a stins ori-ce însuflețire, ori-ce dor de muncă și de luptă, nimenia dintre fruntașii naturali și eficeși ai mocanilor — afară de unul singur și acesta e părintele Romulus Verzea — nu jertfeste nici cea mai mică osco-

neală — nu mai vorbim de jertfă materia-le — pentru a salva cu o zi mai înainte școlălele secelenilor.

Quos vult perdere Juppiter, dementat. Nu vrem, să atăcăm și să aducem învinuiri slujbașilor lui Dumnezeu, dar oare n'avem sfântă datoria, să le aducem aminte că acei ti subjași sunt în prima linie păs-torii chemați, să vegheze neadormiți la capul turmei lor și să nu lase, ca lupii să le spargă turma? Și n'avem mai departe datoria, să le reamintim acestor păstori, că ținta vieții lor nu poate și nu trebuie să fie egoismul, ci cea mai vie dragoste față de bunăstarea și înaintarea credincioșilor? S'o spun franc: preoții din Săcele c. cei dintâi chemați nu-și fac datoria față de poporul român din Săcele așa cum ar trebui, să și-o facă.

Acum un an s'a scris un articol tot în »Gazeta« despre luxul din Săcele. Cea urmat? S'a discutat mult acest articol și minune preoții aprobau cele cuprinse în articol, dar când a fost, verbele s'a se traduca în fapte, au tăcut cu toții. Unul dintre acești preoți s'a scuza cu faptul, că Românii din Săcele sunt prea conservativi și că au niște prejudeții de tot cu-riosese preste cari nu se poate trece. Ce scuza minuată! Sfârșăți domnilor acee prejudeții și treceți înainte. Folosiți-vă de toate armele culturii, ce o posedeți și spuberăți în vânt orice prejudeții curioase cari împedecă emanciparea și curățena gândirii în sufletele credincioșilor d-voastră. D-voastră desnădăduiți cei dintâi, pe când înțelegerea hotărâtă a muncii și credința în realizarea scopului ar trebui să lăcrească mereu în sufletele d-voastră. Nici n'ați început lupta și deja vă temeți, că nu veți răși.

Poporul român din Săcele e un popor inteligent. O dovedesc aceasta șiragul de bărbați bine cunoscuți și apreciați ieșiți din sânul mocanilor. Bătaul mocan din Săcele e sârguincios la școlă, inteligent și ambițios. Asta e lucru știut și spus de profesorii înșiși dela gimnaziul d-n Brașov. Iar dacă acești băeți sunt inteligenți, e oare cu puțință ca părinții lor să fie așa de neciopliți cum li-se zice? Nu, asta-i o vorbă goală, o scuza îndrăzneată, care vrea să scuze nepăsarea, celor ce nu le place munca și pe cari nu-i însuflește focul luptei.

În Turcheș bună-oară preoții afară de afacerile cari se țin strict de chemarea bisericească (rituală) a lor — n'au nici un rol în afacerile de ordin public și vital al credincioșilor. Preotul Nicolae Solu de pildă, un bărbat inteligent de altfel, de câte ori e vorba d- o afaceri publice de valoare nu e niciodă cel dintâi care să intre în luptă. În chestiunea școlăle, cea mai arzătoare chestie, după ce la propunerea unui tânăr absolut de teologie, s'a primit un plan făcut chiar de acest tânăr harnic, menit să păstreze pentru biserica și mai departe stăpânirea peste școlălele noastre, părintele Solu a fost acela care în loc să lupte în fruntea credincioșilor săi cu bărbăție și abnegație dând astfel tributul ce se cuvine virtuții păstorești, tocmai dânsul a zădărnicit trecerea planului amintit prin sinod. Fieci s'a iscat o discuție neînsemnată în comitet, dânsul a închis sinodul și a spus solemn și hotărât așa cum nu face nici odată un om de luptă că dânsul nu va mai stăruii de loc în afă erea școlăle. Prin urmare comandantul a depus armele și predându-se cu rușine și văzându-și armata fără nici un zvon și zbucium de măsurare de forțe.

E bine oare asta? E lucru moral acesta? S'a iurat oare înțelepțește, când în mod meșteșugit și neavenit s'a ucis din cauza unor vorbe zburătoare cel mai frumos avânt de însuflețire al Românilor din Turcheș, cari s'au arătat gata, să jertfească ori cât și să-și păstreze școlăle susținând-o conform planului bine chibzuit al harnicului teolog?

Dar mai mult. Una dintre propunerile din acest plan era aceea să se colecteze parale și dela acei locuitori de origine din Turcheș, cari de preent sunt oameni cu avere în România s'a tălmăcit deja în faptă, pentruca inginerul I. Moțoiu și mama sa de origine din Turcheș au dăruit pentru școlă 1100 cor. adică una mie sută coroane. Cea urmat? Acest dar nu s'a primit încă, fiindcă conducătorii și în deosebi cel mai chemat, părintele Solu, în nepăsarea sa a depus armele și nu crede că școlăle va mai fi a Românilor turcheșeni. Ei bine, își poate afla o astfel de atitudine aprobare intrun suflet înduioșat și îndurerat de soareta amărâtă a neamului nostru? Se poate considera de fapt moral o astfel de trădare a celor mai sante interese, pe care le are și fără de care nu poate fi un neam? Nu, nici decât nu ne putem împăca cu scuza, că o biserică cu un fond de 40 mil cor. și cu credincioși atât de însufleții și de marimmoși — nu

aur, ea va fi fată minunată cum n-ai văzut niciodată, — dar să grijești bine penele, că decumva nu le vei griji... vei găta cu urda'n turda, și la mine nu mai ai ce căuta.

— Păi rogu-te, cum să duc eu rața asta, să nu-mi scape cumva?

— Iată așa... zise Norocul zmulgându-i cele trei pene de aur, care le puse Calapăr la șerpar, și-ndată fu transformat intr'un crăișor îmbrăcat în zale de aur, iar din rață se făcu o crăișoară așa de frumoasă încât moșul cu toa'e că-i bătrân, dar tot și-ar fi dat tineretele pe-o sărutare furată dela crăișoara minunată.

Ei să țitară unul la altul cu sfială, apoi zimbînd dulce făcură cunoștiință strângându-se în brață, și culegând fragi de pe buz-le rumene, li se zbăteau inimile, ca coada mielului când sege lapte dela oia lae-bucălae, și ochii le schintăiau, iar Norocul se delecta în fericierea lor.

Făcu hoțul de Noroc ce făcu, și Calapăr se află împărat în țara lui, — iar baba Nintă împărăteasă bătrână, și cei șase frați toți erau mai mari peste cetele împărătești, așa iute merse lucru așa chiar ca din poveste. — Norocul li-era bun până aci:

— Știi ce scumpa mamei împărăteasă, tare ești frumoasă, dar mai minunată ai

fi dacă om pune în părul tău cele trei pene de aur, ce le ține împăratul ascunse pe masa lui.

— Ba nu mamică, — lasă, că cine știe ce's alea.

— Ei, poate eu nu știu... ce să fie, pene de aur, cari de bună seamă pentru tine le-o cumpărat fca babil, știu că nu pentru mine.

Și iute merge baba, și ia penele, le pune în părul minunatei împărăteșe, care acum așa măiastră se făcu, încât baba nu o mai putu vedea.

Intr'o clipă toată curtea, țara și țărani se prefăcură iară în o rață cu trei pene de aur în aripi și du-te pe apă'n jos, tot mai în jos, și privia baba mirată și supărată, iar crăișorul Calapăr sosi dela vînat, cu dor și cu bănat, să-și vadă mireasa.

În loc de mireasă — încep a-i rade din cocioaba cea veche, sara la raza lunii, patru crăieșe blăstămate, — cari iute se urcă la el în spate, și și azi li dragostește Boala, Spaima, Nevoia și Nefericiea.

A plâns baba, și feciorul, Pentru-c'au perdut norocul. Și-or mai plânge mulți în lume Până-ce or fi toate bune...

Noia Oardin.

poate susține școala din Turheș. Dar pe lângă asta dascălii însuși, au făcut jertfe, au cedat banii de cuartir și totuși părințele Soiu, zice că nu se poate face nimic și că dânsul se retrage dela toate, pe când dânsul ar fi cel dintâi chemat nu numai să lupte, ci în urma darurilor, ce i-le-a dat D-zeu să și jertfească, cu at- mai vărtos, că și credințioșii lui au adus prin dânsul atâtea jertfe lui D-zeu!

Asta-i soarta școlii din Turheș. Dar ce-i cu celelalte școli, ce-i cu școala din Bacitalu, Cernatu, Satulung și celelalte? Pe cum sunt informat, singur părintele Verzea s'ar fi îngrijit de mântuirea școlii, încolo în celelalte părți nu se știe nimic pozitiv.

Pentruca să fim în curat cu toată această afacere, care nu-i și nu poate fi privată ci e de ordine publică, vitală, solicităm și așteptăm un răspuns concret, hotărât și demn de această cestiune înaltă. Vrem să auzim cuvânt cuminte și să vedem fapte frumoase cu atât mai vărtos, fiindcă știm cu toții, că ce am dat odată de bunăvoință din mâinile noastre, nu vom mai căpăta înapoi oricât de favorabile vremuri vom trăi mai târziu.

V. Nițescu,

Cursuri pentru analfabeți.

Conform programului fixat în raportul general al comitetului central către adunarea generală, ținută în Șimleu, biroul central al Asociațiunii a luat dispoziții să se aranjeze în toate despărțămintele cursuri pentru analfabeți. Pentru aranjarea acestora a adresat directorilor de despărțăminte următoarele cercuare:

Nr. 849/1908. Domnule director! Una dintre problemele cele mai însemnate ale Asociațiunii e răspândirea culturii la sate. Cei grupați în jurul acestei instituțiuni se și străduiesc de multă vreme să lumineze țărâniimea, să o împrietenească cu cunoștințe, cari să-i poată înlesni o viață mai ușoară, mai fericită. Cu toate străduințele frumoase ale Asociațiunii și ale altor instituțiuni culturale de a veni în ajutorul țărâniimii, vedem că ea se află și astăzi pe o treaptă culturală foarte inferioară. Poporul român are cei mai mulți analfabeți și se socotește de cel mai înăpoiat în cultură dintre toate popoarele Ungariei. Țărâniimea noastră trăiește și astăzi o viață primitivă, năcăjită și patriarhală, aproape ca în vremile când era lipsită de școale și de conducători luminați.

Această întârziere culturală a țărâniimii e o mare primejdie pentru însăși existența noastră națională. De aceea trebuie să ne dăm seama de cauzele acestei înapoieri și să ne dăm silința a găsi mijloacele de îndreptare.

Una dintre cauzele principale ale inferiorității noastre culturale, e necunoștința de carte a țărâniimii. Mai ales astăzi această scădere a țărâniimii poate avea urmări foarte păgubitoare pentru interesul național din viitor ale poporului românesc. E timpul suprem deci să ne încordăm toate puterile pentru a împrieteni țărâniimea noastră cu cititul și scrisul, înlesnindu-i prin aceasta posibilitatea de a-și câștiga cunoștințe folositoare în lupta pentru viață.

În urma deciziunii adunării generale din Șimleu și a comitetului central, vă rugăm, ca în cursul iernilor viitoare să invitați preștinerea și învățătorimea să țină în fiecare comună de pe teritoriul despărțământului d-voastră cursuri cu țărâniimii, în cari să-i învețe cititul și scrisul. *Comitetul central al Asociațiunii dă cinci premii de câte 50 coroane acelor învățători și proși, cari vor dovedi, prin directorii și comitelele cercuare ale despărțământelor, că au instruit mai mulți analfabeți în cursul iernii viitoare.*

Vă rugăm să dați și d-voastră din averea despărțământului mai multe premii, ca să îndemnați și prin acest mijloc ținerea cursurilor de analfabeți. Ați putea solicita ajutorare și dela băncile de pe teritoriul despărțământului d-voastră. Invitându-vă să binevoiiți a aduce cestiunea ținerii acestor cursuri în una din ședințele mai apropiate ale comitetului cercual și să ne comunicați dispozițiile ce le-ați luat, vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre stime.

Sibiu, 26 Octomvrie 1908.

Prezidiul Asociațiunii:
Iosif Șterca Șuluțu,

Mulțamită publică.

Subscrișiți ne simțim plăcut îndatorați a aduce și pe calea aceasta mulțamită adâncă tuturor domnilor, cari din incidentul primei reprezentațiuni teatrale a comitetului filial brașovean la Cohalm, au

contribuit în vreun fel oarecare la reușita acestei manifestațiuni culturale.

Mulțumim înainte de toate acelor stimați domni din jurul Cohalmului, cari în ciuda vremii din sană afară nefavorabilă, s'au prezentat totuși în Cohalm în reprezentațiunea noastră, dovedind prin aceasta că înțeleg rostul înjehbărilor noastre culturale și țin să-le sprijinească cu orice preț.

Ne simțim datorii a mai mulțumi d-lor George Fuciu, contabil al »Economiei«, Virgil Mircea candidat de avocat și Ioan Iosif, practicant la »Economia«, pentru sprijinul prețios ce ni l-au oferit.

Se cade apoi să înșirăm numele tuturor persoanelor, cari au suprasolvit din acest prilej, ca semn al dragostei lor pentru cauzele noastre culturale. Iată numele d-lor:

Domnul Moise Ionescu, învăț. Cohalm 20 fl., d-l Ion Drăghici, învăț. Paloș, d-l H. Lang, neguțător, Cohalm, d-l I. Macșai, funcț. Cohalm, d-l Ș. Zăhărescu, dir. școl. Cohalm, d-l Zachariu Borcoman, învăț. Cohalm, toți câte 40 fl., d-l Ion Buzea cassar »Economia« 50 fl., d-l Ion Iosif practicant »Economia« 60 fl., d-l Ion Săracu, proprietar Cohalm, d-l George Macan, învăț. Cohalm, d-l N. Hrschorn comerc. Cohalm, d-l Vasile Oprea, meseriaș, Cohalm, d-l Alb. Szarka, ofițiar Cohalm, d-l Ion Țenghea comerc. Cohalm, d-l Dr. Hans Weprich, cand. adv. Cohalm toți câte 1 cor., d-l Șofron Rosca paroh, Ungria, d-l George Tăfală, notar Crihalma, d-l Iuliu Mederuș farm. Cohalm, d-l Titu V. Gheaja protopop Cohalm, d-l Dr. Carl Falk, avocat Cohalm, d-l Virgil Mircea, cand. de avocat Cohalm, toți câte 2 cor., d-l Ieronim Buzea, paroh Ștena, d-l Ion Bercan paroh Cohalm, toți câte 3 cor., d-l Emil Gheaja, paroh Paloș, d-l Ion Brotea, paroh Mateiaș toți câte 5 cor.

Drept încheiere, aducem în numele întregului »comitet filial« ville noastre mulțumiri domnului Dr. George Drimba și prea amabilei d-sale soții, cari ne-au primit și găzduit cum nu se poate mai bine în ospitala d-lor casă, iar în pauza au avut pe toți deleranții din nou ca oaspeți, la o masă bogată, unde am petrecut în cea mai plăcută dispozițiune.

Pentru »comitetul filial« brașovean.

Dr. M. Dan,
casier.

Dr. Alexandru Bogdan,
președinte.

Din viața țărănească.

De Grigorie N. Coatu.

— Urmare. —

II.

— Fiindcă în istorisirea d-tale Rășcani s'a văzut cât de mult prețuește economia în gospodăria omului, acuma am să-ți istorisesc și eu ceva, spre a-și vedea că mai sunt și alte rele cari duc pe sătenii noștri la sărăcie și la mizerie.

Unde-i puțină învățătură acolo locuitorii au mîntea mărginită, judecata și priceperea slabă, căci, trebuie să știi: »Nu orfanul lipsit de tată și de mamă e sărac, ci omul lipsit de învățătură«.

Omul învățat și cu mîntea ascuțită nici odată nu va duce grija că o să ajungă peritor de foame. Nu nimereste cu una, s'apucă de alta și trebuie să își bazească. Nu vedeți străinii? Vin în țară la noi săraci lipșiți pământului și în câți-va ani cu meseria care o știu sau cu negoțul, se fac boeri! Noi nu trebuie să credem nui mai în lucrarea pământului și creșterea vitelor, ci trebuie să ne mai gândim și la alte mijloace de traiu; sunt meseriile și negoțul cari stau în mâinile străinilor. Pe mulți dintre ai d-voastră, i-am auzit mai în totdeauna că lipsa de pământ îi face să trăiască în sărăcie și să dorească moartea în ori-ce moment. Foarte prost zic aceia. La noi în țară pământ este foarte mult; ne lipsește însă priceperea și chibzuiala la treabă; fiindcă n'avem învățătură de ajuns, de aceea ne pare traiul greu. Am văzut oameni cu pământ mult și trăiesc foarte rău și am văzut pe alții cu pământ mai puțin, ba aceia s'au îmbogățit chiar de loc și cu toate acestea trăiesc mult mai bine. Acel care n'are pământ are brațele cari sunt tot așa de scumpe, ba poate și mai scumpe ca pământul. Pământul nelucrat bine nu-i de nici un folos. Și apoi numai lipsă de pământ nu-i în țara noastră. Dacă n'avem noi țărâniimii, găsim că ne trebuie la boeri. Boerii nu pot fără noi și nici noi nu putem fără ei, că dacă noi avem nevoie de pământul lor, ei au tot așa mare nevoie de brațele noastre. Și când între țărâni și boer vor fi strânse legături, treburile vor merge bine, în tocmai ca o gospodărie unde bărbatul se înțelege și se împacă bine cu nevasta.

Iată însă care-i răul cel mare! Cei mai mulți boeri proprietari nu-și cultivă singuri moșiile, ci le închiriază pe la arendași, fie Români, fie străini. Arendașii caută toloase mari ca să se îmbogățescă și de aceea, mai ales străinii, folosindu-se de lipsa noastră de pricepere și de apucătură rele ce ucii ați luat umblând după mode și după lux, vă speculă cum vroesc. Pe lângă specula ce fac cu voi, în câți-va ani strică și părăduesc și moșiile, cari mai pe urmă chiar în anii cei mai buni, nu produc aproape nimic. Cred că ai văzut în ce stare ajunsese moșia noastră Banca, în timpul când o ținea Grecul Ipiriche?... Arată ca vai de ea și numai răpi și șanturi o făcuse. Trei ani s'a munțit noul arendaș d-l Vasile Ionescu, care plăcându-i gospodăria și învățând în școala de agricultură cum trebuie să se facă o plugărie bună, abea, abea, a adu-o în stare în care să găsește. De ce acuma se face binnă și frumoasă sămănătura?... Iată dar, o cauză pentru care multe moșii sunt stricate și mulți dintre d-voastră cari aveți nenorocul, să fiți pe ast-fel de moșii, îndurați lipsa. Acolo unde proprietarul își cultivă singur moșia și unde știe că toată viața o va duce-o cu sătenii de pe moșia lui, lucrurile merg cu totul alt-fel. Am văzut cu ochii mei, cum într'un sat, fără-ni pângea pe mormântul boerului, pomenindu-i bunătaea.

Dacă pe ici-colea se găsește câte un boer răutăcios care nu-și cunoaște interesul, nu însemnează că toți sunt răi și să ducem ură și dușmănie. Boerii stăpănesc pământul cu regula și cu socoteala. Unii l-au cumpărat cu bani; alți l-au moștenit de la părinți, întocmai cum avem și noi, deosebire numai că dânsii au în mult și noi în puțin. Va place că acei care aveți pământ mai mult să-i dați pe de geaba celor ce n'au?...

— Nu ne place!

Prin urmare nici n'ar trebui să ne gândim că s'ar putea lua pământurile boerești așa fără nici o regulă și nici nu l'ar putea sili pe cineva să-și vândă averea fără voie.

Cu învoială, cu tocmeală și cu bani gata da!... Să avem răbdare, să ne întărim banca populară și la orice întâmplare să fim gata, că nimenea după ce moare nu-și ia averile cu dânsul. Se știe că răurile și mărite după o vreme își schimbă mersul în altă parte. Unde mai puneți că producțiile de pe proprietățile mari fac fală în străinătate produselor țării noastre! Că boerii având capitaluri mari pot face cultură sistematică și deci pot scoate calități bune cari au căutare în străinătate. Însă cum ț-am mai spus, avem puțin boeri cu dragoste de țară și de neam și de aceea moșiile celor mai mulți le vedem pe mâinile ludelor care ne sug ca lipitorie. Iți spun că luxul și luduia ne duc la peire. Ascultă să-ți spun lucruri văzute chiar de mine.

(Va urma.)

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta. 12 Nov. În ședința de ieri a dietei primministrul *Wekerle* a prezentat proiectul de lege privitor la *anexarea Bosniei și Herțegovinei* și a propus transpunerea acestui proiect unei comisii speciale de 21 de membri. S'a primit. Dep. *Hoitsy* a prezentat raportul comisiei financiare privitor la bugetul pro 1909. Dep. *Rakovsky* a interplat pe primministrul în cestiunea atitudinii provocatoare a Sârbiei și l'a întrebat dacă are cunoștința de *inarmările Sârbiei* și dacă nu crede de bine, de a atrage serioasă atențiunea Sârbiei, că, în cazul că nu va înceta cu inarmările, statul se va vedea constrâns să ia măsuri energice, pentru cari va răspunde numai Sârbia. Interpelantul s'a ocupat și cu atitudinea Rasiei față de Sârbia. *Wekerle* a răspuns că față de evenimentele din Balcani statul stă pregătit și că s'a atras Sârbiei în mod binevoitor atențiunea asupra celor ce se petrec în interiorul țării. Dieta a luat la cunoștință răspunsul ministrului.

Budapesta. 12 Nov. Clubul naționalist dietal a ținut ieri după amiază o consfătuire. După o dezbateră mai lungă s'a decis a combate cu toată hotărârea proiectele ministrului *Andrassy*. — Tot ieri s'a întrunit comisiunea de imunitate, care a hotărât

ca dep. socialist *Pető* să ceară dietei scuze pentru intreruperile făcute în decursul vorbirii lui *Andrassy*.

Fiume, 12 Octomvrie. Partidul socialist a proclamat *greva generală*, protestând contra votului plural. Toate usinele au încetat lucrul.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“ se poate comanda direct sau prin librării cu prețul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria și 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România și străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediției jubilară, a „Gazetei“ se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziaristilor români din Transilvania și Ungaria.

MULTE ȘI DE TOATE.

O păcăleală a țiganilor.

Era într-o primăvară, în Sâmbăta Paștilor. Soarele lumina frumos câmpul inverzit. Pomii își legănau ușor ramurile înmugurite de boarea călduță a unui vânticel.

Intr'o vie câți-va copii, ce pășteau vacile pe de lături, se jucau veseli și înviorați de timpul frumos și aerul curat și călduț dătător de viață.

În capătul viei, pe un drum încurcat treceau niște lăutari cu *strominturile* *) să cânte la o horă de Paști.

Diavului **, ce li vine în minte, hai să-i cârăie... Mai întâi începe unul mai *jurat*, ascuns după un rug și zice asemănând de tot cântecul cucului:

— Cu-cu!

Țiganii au început a-și arunca *strominturile* și pălăriile jos, a face cruci și mătăni de bucurie, că au auzit cucul cântând.

Altul însă, mai cu curaj, strigă mătăre:

— Cu-cu, cârr!

Țiganii înțelegând păcăleala și rușinați amarnic de prostia lor și-au luat repede și mănioși *strominturile* și pălăriile și bodogănind și-au urmat drumul.

Unul însă, mai neîndurat și mănios la culme, se întoarce către băieți și strigă cât îi era gura de mare:

— Hatuți pliscu în bodaprostea mății, că repede l'ai m'ai schimbă.

Ce-au răs plodurile până atunci; acu să-i fi văzut!

Din »Ioan Creangă«.

Credințe din popor.

- 1) Când plesnește pielea la unghii, fă cruce cu acul, că-ți trece.
- 2) Când îi vremea rea și vânt, să nu pui cloște că nu es pui.
- 3) Când se naște copilul să se învălească cu ceva de-a tată-său, ca să-i fie drag; de-l va înveli în ismene, îi urât de de tată-su.
- 4) La jidan să mănânci da să nu dormi; la arman să dormi, da să nu mănânci, că te spurcă.
- 5) Când se iau rude în căsătorie, nu merge bine treaba.
- 6) Oțet nu se vinde noaptea, că se strică.
- 7) Oțetul nu se gustă cu gura, ci cu lingura, că pierde puterea.
- 8) Ca oțetul ori borșul să fie acru, când umblă la el să torni puțin pe foc.

Cărți noi

- Cărți nouă sosite la »Librăria Gazetei«*
Din colecțiunea C. Sfelea au sosit 4 numeri.
- No. 1 Alexandru »Despot-Vodă« 1 cor. 10 porto.
 - No. 2 Mihail Eminescu »Proza« 1 cor. 10 porto.
 - No. 3 C. Negruzzi »Poezii și Teatru« 1 cor. 10 porto.
 - No. 4 Ioan Sandulescu »Poezia lirică« 2 cor. 10 porto.

*) Instrumentele de cântat.

**) Se zice astfel copiilor neastâmpărați.

Bibliografie.

- Din »Biblioteca românească enciclopedică Socec« a apărut:
- No. 1. Em. Gârleanu 1877 Schițe în războiul 30 bani.
 - No. 2. Al. Odobescu »Poeziile Văcăreștilor« 30 bani.
 - No. 3. Alarcon »Morărița« trad. de N. Basilescu 30 bani.
 - No. 4. Ion Dragoslav »Facerea Lumii« 30 bani.
 - No. 5. Corneliu Moldovan »Poezii« 30 bani.
 - No. 6. »Antigona lui Sofocle« trad. de M. Halim Dragomirescu 30 bani.
 - No. 7. Halima »O mie și una de nopți« 30 bani.
 - No. 8. Cehov »Nuvele alese« trad. din rusește de Dușăreanu, 30 bani.
 - No. 9—10. »Povestirile lui Mihail Eminescu cu studii literare de M. Dragomirescu 55 bani.
 - No. 11—12. Alphonse Daudet »Nevestele artiștilor« trad. de Em. Gârleanu 55 bani.
 - No. 13. Fraçois Copée »Pentru Sceptru« tradusă de D. Nanu și G. Orleanu 30 bani.
 - No. 14. »Teatru școlar pentru băieți« local din fran. de D-na Eufrosina I Adam 30 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu
Redactor respons.: Victor Braniceanu

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena
Consultațiuni
cu celebritățile medicale, cu specialiștii de la
facultatea de medicină din Viena.
Telefon nr. 17065.

**Câte-va cuvinte
asupra boalelor secrete.**

Este trist, — dar în realitate adevărată — că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și care în urma ușurinței din tinerețe și prindătorilor rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cine-va care să dea tinerimii deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebuie să fie cine-va căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfilă și cu încredere neozzurile lor secrete. Dar nu e încă deajuns însă a dista numai aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea a upra vieții sfaturi bune, sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De e chemarea stăt de măreață și pentru acest scop e instituit și recomitat în toată țara al Dr.ului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta. VII., Rákóczi ut 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă primește ori-cine (atat bărbați cat și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii se întăresc, tot organismul se eliberază de materiile de boală, chinurile sufletești se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor dilate dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodel lui propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai negișe, ranele sifilitice, boalele de feve bășii, nervi și sira spinării, începul și de corfusie a minții, urmările onanității ale sifilisului, erciziunile de palmă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturil, boalele de sânge, de piele și toate boalele o gameilor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea-ce privește cura depărtarea nu este pierdută, căci doctorul e va, din orice cauză n'ar putea veni în persoană, atunci ori plăcere se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marea de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ord. ori la scrisorință se retrimite fie camia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a m. până la 5 ore p. m., (Duminica până la 12 ore a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital peștanuș, Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10.

COLOSAL este norocul la KISS!

Cu stăruință, activitate, invenții, economie, aduni bani în timp îndelungat, dar a te îmbogăți curând, pe neașteptate, este posibil numai cu noroc la câștiguri mari. De aceea cumpără cei mai mulți oameni losuri, căci cu aceasta **au speranță** a se îmbogăți iute.

Cu deosebire sunt losurile loteriei de clase r. u. căutate, căci din 125,000 mii de losuri care se pune în vânzare 62,500 losuri câștigă, prin urmare tot al **doilea los câștigă** necondiționat. **Șansele de câștig sunt unice în felul lor**, nu există plan de loterie mai solid și favorabil.

Atât emisiunea cât și tragerea losurilor urmează sub controla stăpânirii r. u. și din cauza aceasta publicul **are toată confiența** în losurile de clasă

Norocul este necalculabil. Dela întâmplare atâră norocul multor oameni. În viața ori cui sunt momente, în care se poate noroci, de aceea să-și cerce norocul cu numărul care s'afle lângă **numele** propriu sau la numele unei persoane iubite, care posibil la tragerea viitoare va eși cu câștig mai mare.

Lista

câștigurilor celor mai mari din 62500 losuri ale loteriei XXIII de clasă reg. un. ce se vor trage în 6 luni din totalul de losuri 125 000 sunt:

Câștigul cel mai mare este 1,000.000 Cor.
(UN MILION COROANE.)

		Coroane
1	Premiu	600000
1	Câștig	400000
1	"	200000
2	"	100000
2	"	90000
2	"	80000
2	"	70000
2	"	60000
1	"	50000
3	"	40000
3	"	30000
6	"	20000
9	"	20000
13	"	15000
44	"	10000
61	"	5000
22	"	3000
475	"	2000
961	"	1000
1635	"	500
165	"	300
39675	"	100
5325	"	170
5325	"	130
8765	"	100, 80, 40
62500	câștiguri și premii	Coroane.

Cercați-vă norocul la noi, pentru că MARE e norocul lui KISS! Karl Kiss & Co.

Bancă, societate pe acții. Colectorii principali a loteriei de clase priv. r. u.
Birou central: **IV. Kossuth Lajos-uteza 13.**
FILIALE: Rakoczi ut 55. FILIALE: Erz-ebet körut 22.

CUM TE CHIAMĂ?

Numerii aceștia se capătă numai la noi!

Adela 60142	Costi 68015	Ferdin. 48152	Izidor 53 82	Manuilă 34078	Roland 82122
A. Wolf 98085	Clemen 22222	Francisc 94244	Jan 67672	Marcel 8186	Rozalia 91902
Adrian 44779	Clarisa 90779	Floare 8393	Jacob 4957	Margita 92620	Rozica 8544
Adrian 11545	Cezar 3365	Florian 68007	Janca 10496	Maria 105994	Rudolf 57734
Agnes 13377	Cecilia 119440	Florița 0760	Jancu 29153	Mariora 51234	Sofono 13692
August 22195	Carola 21394	Fodor 102251	Jenea 37794	Marcu 13625	Sofia 107473
Arcadin 8169	Camila 94 13	Francisc 2329	Justina 48143	Marița 8228	Samuel 34079
Alexu 57514	Barbora 67617	Frida 29441	Jonas 53387	Martin 21375	Sandru 27983
Alon 73850	Brenda 44977	Fridric 51224	Jonita 64234	Matei 91094	Sandru 48151
Albert 9 707	Daniela 95342	Filip 13645	Josif 92583	Malvan 100988	Sabinia 94244
Alexandru 2204	David 21374	Gabor 5204	Judita 75008	Matilda 8532	Simion 8398
Afred 23815	Dumitu 67386	Gabriel 74126	Julia 20184	Macave 12707	Stefania 68007
Alice 79330	Demian 20446	Gaspar 90801	Juliana 91095	Mejinda 90759	Stenila 90769
Amala 9804	Dăian 106184	Georgiu 106157	Klemen 106000	Mihai 108045	Tereza 102251
Ambro 54793	Desidei 21352	Geza 32076	Kamil 39570	Miti 8299	Sidonia 2329
Andor 94933	Dominic 67326	Grigori 54404	Karolina 8223	M. Halim 13028	Sandea 29441
Andrei 106 48	Dora 63395	G. Zora 23147	Karol 22154	M. Clea 21636	Tamas 51223
Ana 39499	Dorota 92576	Gida 94989	K. Zmer 93327	Meșsa 94984	Toma 13645
Anton 21052	Dimitriu 8545	Gizela 8205	Katali 102539	Milan 119167	Teofil 5204
Anton 90847	Dinu 58579	Ganea 108024	Klemen 11173	Maurici 50562	Teodor 74126
Aurora 13662	Eberard 91314	Gastav 92330	Klara 29463	Niș 92339	Terezia 90801
Armin 78258	Eduard 106164	Gerasin 58136	Klotild 95025	Nedor 10804	Terca 106157
Arnold 91937	Emanu 51230	Guido 20181	Kornel 8379	Natai 110198	Tiamer 32066
Aron 4417	Eduard 22222	George 51221	Korneli 13643	Nerva 8313	Tiberiu 54404
Arpad 119449	Elena 90757	Gavril 119427	Kornel 20554	Neli 53395	Tamas 23147
Artor 22289	Elemer 8354	Genadie 59594	Kristof 90825	Nestor 92576	Tr. tean 94933
Atla 73367	Elisav. 60094	Gerguta 27186	Kristin 107497	Neti 8445	Tobias 8205
Agusta 94210	Elisade 4556	Hedv g 12710	Ladovic 45594	Nina 58599	Todor 10804
Aurel 92491	Ela 102232	Hilma 9109	Ladislau 8194	Oiga 91314	Ulric 95330
Aurelia 2 358	Evira 50565	Henric 32069	Lazar 67617	Olvea 106.64	Urban 58136
Balaș 13662	Elza 39579	Herman 45555	Leonard 21637	Orban 51230	Valeriu 20181
B. Iuliu 6196	Emanu 9492	Herman 78322	Lena 93388	Ofelia 22222	Valeria 51221
Bandi 64617	Emil 20176	Horia 22443	Leo 1081 5	Oti 90758	V. neci 119427
Bărbăș 616	Emilia 13034	Horat 3369	Laura 8283	O. 834	Vencei 39594
Beatrix 94923	Ema 67667	Ibida 105876	Leontin 19119	Onciu 60094	Verona 27186
Bela 51200	Ecaterina 3365	Ida 93674	Leonora 48131	Paul 45568	Veronici 1210
Benga 34291	Ema 29461	Ignatie 96778	Lidia 94241	Paola 102232	Victor 91089
Ben a. 94227	Ernesti 96831	Ican 67627	Lina 22 57	Petru 50565	Victoria 32069
Berta 21076	Eman 119440	Ire 8 39	Livia 5213	Piutina 39579	Vilma 45558
Berta 10041	Ervin 51250	Ira 22142	Lorant 78243	Petrian 94920	Vilhelm 78222
Bertan 20050	Elisav. 23722	Ileana 13263	Leopold 90826	Pantelie 50176	Vince 22443
Bertold 4204	Evel 91902	Ivnie 73748	Laurentiu 319	Rachel 13034	Walter 3360
Bianca 13028	E. geuia 8544	Lina 32072	Lucia 92456	Rafel 67667	Wlad 105976
Bodorel 73348	Eva 57734	Irma 91209	Lud a 118100	Regina 3365	Zoltan 93674
Bold jar 8331	Fabian 13792	Ioan 50731	L. cari 21664	Renca 29464	Zeno 46789
Bosha 15625	Fani 107473	Iorgovan 23 2	Ludvig 7484	Rez 96831	Zosim 67657
C. Istiaș 25579	Felicia 34079	Ivor 68015	Luiza 66924	Reard 119440	Zora 8139
Conel 57127	Felix 27082	Izabela 73120	Magda 90795	Robert 51250	Zma 22442

Ne rugăm a comanda de cu vreme ca numerii cei voii să nu fie vânduți.

Prețurile

losurilor clasei I.:
a 8-a parte C. 1-50
a 4-a parte „ 3-
o jumătate „ 6-
întreg „ 12-

Tragerea:

în 19 și 21 Noemvrie.

Tăiați acest coupon și trimiteți-l nouă:
ȚEDULA DE COMANDĂ.

Cassa de bancă KARL KISS & Co., A. Ges.
Budapesta IV. Kossuth Lajos-u. 13.

Ne rugăm a ne trimite _____ los clasă I a
XXIII loterie, și a planului oficios.

Prețul de K _____ } trimis în marci poștale.
_____ } „ cu mandat poștal.
_____ } luat-l cu rambursă.

Adresa exactă: } Nume _____
} Locanța, Str. și Nr. casei _____
} Poșta ult. m. (cont.) _____

Conscripția viriliștilor orașului Brassó pe a. 1909

A) Membrii ordinari.

	Dare			Dare			
	Cor.	b.		Cor.	b.		
1. Carol Czell, proprietar de fabrică de spirt și de berărie Brassó	29069	22	dip. de apotec.	68. Traugott Copony, dep. dietal Brassó	1637	04	M. în cam. com.
2. Dr. Wilh. Czell	24083	56	M. în cam. com.	69. Erezii după Iosif Mayer	1636	44	
3. Martin Kopony, fabr. de hârtie	20578	66	" " "	70. Dr. Franz Herfurt, paroch orăș "	1634	82	paroch.
4. Adolf Hesshaimer, com. de băc.	7602	60	" " "	71. George Savu, com. de băcănie "	1627	19	
5. Dr. K. Flechtenmacher, medic	5605	42	medic	72. Friedrich Bachmüller, papucar "	1621	40	M. în cam. com.
6. Institut. gen. de pens. brașoveană lipscan	5596	80		73. Alfred Tartler, com. de băcănie "	1619	94	
7. Emanuil Mayer	5198	14	M. în cam. com.	74. Fundațiunea F. Ridely, George Eremias, propr. de casă "	1615	47	
8. Dr. Aug. Fabricius, director al spitalului de ochi	4502	06		76. Comuna bis. ev. A. B. bartolom. "	1607	02	
9. Cassa de păstrare gen. braș v.	4482	67		77. August Reich, fiscal orăș.	1597	82	advocat.
10. Mih. Fleischer, fabricant de salam	4330	32	M. în cam. com.	78. Franz Stiehler, controlor de casă de pensiuni	1590	74	econom.
11. Alex. Drechsler, proprietar de fabrică de gaz	3818	50		79. Georg Scherg, măcelar,	1539	50	M. în cam. com.
12. Hans Schiel, proprietar de fabrică de mașini și de turnat fier	3802	80	M. în cam. com.	80. Rosa Grünfeld, propr. de casă "	1533	—	
13. Iacob R. Adler, com. de haine	3753	84		81. Franz Mettner, com. de lemn. "	1523	10	
14. Spitalul ev. p. fem. sărace A. B.	3739	83		82. Frantz Witting, macelar, "	1489	14	
15. Wilh. Scherg, fabric. de postav	3440	50	M. în cam. com.	83. Ernestine Adler, prop. de casă "	1485	14	
16. Kenyeres K., fabric. de liqueruri	3351	25		84. Samuel Hellwig, prop. de casă "	1476	18	învățător.
17. Comuna bis. ev. A. B.	3314	16		85. Dr. Friederich Schwarz, prim. medic orăș. în pens.	1437	08	medic.
18. Verzar Istvan, comerciant	3198	20	" " "	86. Dr. Wilhelm Breckner, adv.	1435	68	advocat
19. Victor de Maurer, privatier,	2839	71		87. Alfred Seevald, prpr. de moară "	1423	14	
20. Leopold Adler, propr. de case	2601	22		88. Kovács Miklos, vânzător de tabac en gros	1408	—	
21. Iosephine v. Trauschenfels, proprietăreasă de casă	2544	05		89. Erezii după Albert Schmidt	1407	29	
22. Samuel Klein, comers. de lemne,	2518	79		90. Dr. Friederich Philipp, avocat,	1396	32	
23. Ludwig Miess, com. de pielărie	2508	30	M. în cam. com.	91. Franz Palmhart, comersant,	1390	04	M. în cam. com
24. Heinrich Aronsohn, expeditour	2507	94	" " "	92. Comuna bis. gr.-or. din centru oraș.	1380	74	
25. Iosif Pușcariu, avocat,	2462	62	advocat.	93. Ios. Meschendörfer, paroch, Sânpetru	1380	70	preot.
26. Emil Jekelus, farmacist	2460	20	farmacist.	94. Hel. Fabricius, prop. de casă Brassó	1376	76	
27. Friedr. Scherg iun. com. de pelărie	2448	66	M. în cam. com	95. Biserica rom gr. or. a Sf. Nic.	1364	4	
28. G. B. Popp, proprietar de case	2431	46		96. Dr. A. Mureșianu, redactor	1353	34	redactor
29. Dr. Adolf Mandel, avocat,	2408	58	advocat.	97. Eugen Lassel sen, prof. în pens.	1352	86	prof. pens.
30. Christian Kertsch, inginer orăș.	2223	84	inginer.	98. Wilh. Paul, fabricant de ciment,	1338	36	M. în cam. com.
31. Fundațiunea Petru Zeides, popr.	2218	78		99. Fondul pentru școala populară r. mano-catolic	1298	70	
32. Fundațiunea Eduard Böhlert	2210	61		100. Iosif Schreiber, fab. de post.	1294	65	
33. Heinrich Hiemesch, fabr. salam	2175	16					
34. Victor Roth, farmacist	2158	—	farmacist.	B) Membrii de Reservă.			
35. Karol Adam, avocat	2110	02	advocat.	1. Wilh. Schreiber, fabr. de post. Brassó	1294	65	
36. Iosif Matyas, comers. de produse	2108	28	M. în cam. com.	2. Ios. Prentner, com. de produse,	1183	50	
37. Gustav Bömches Boor, com. de fer	2049	19		3. Friedr. Reimesch, învățător,	1281	10	învățător
38. Legatul Juga	2038	80		4. Heinrich Zintz, com. de băcănie "	1263	11	
39. Dr. Friedrich Iekelius med. orăș.	2025	30	medic.	5. Karl Harth, comers. de băcănie "	1257	54	
40. Julius Römer, profesor,	2015	38	profesor.	6. Smay Gerő, com. de lipscănie "	1232	—	M. în cam. com.
41. I. Săbădeanu, com. de papucărie	1985	60	M. în cam. com.	7. Előpataki Mór, comersant "	1226	42	
42. Carol Baumans, inginer	1960	—	inginer	8. Arnold Schul, comersant "	1226	42	
43. Fabrica de zăhar din Bod	1950	51		9. Ludwig Schmidt, speditor "	1215	28	
44. Eduard Eamner, comers. de fer.	1928	43		10. Reuniunea industrială braș.	1206	74	
45. Neculae Dima, fabricant de petrol	1920	90		11. Filala banca Albina "	1204	25	
46. Stefan v. Remenyik, propr. de case	1912	20		12. Dr. Ernst Pavelca medic "	1201	—	medic
47. Christian Klöss, antrep, de hotel	1906	14		13. Heinrich Scherg, măcelar,	1190	55	
48. Martin Tartler, priopr. de case	1897	30		14. Wilh. Schmidts avocat,	1176	80	advocat.
49. Julie Gmeiner, prop. de case Berlin	1891	81		15. Eduard Kugler, farmacist,	1165	—	farmacist.
50. Anastas Safrano, fabr. de petrol Brassó	1880	40		16. Comuna bis rom. cath,	1150	19	
51. Juliu Teutsch, droguist,	1873	12	dip. de apotec.	17. Mina Nagelschmidt, băc. măr.	1146	60	
52. Dr. Nicolae Mănoiu, avocat,	1872	12	advocat.	18. Julius Hornung, farmacist,	1143	90	
53. Gustav Schiel, predicator,	1871	74	preot.	19. Dr. Ignacz Weiss, avocat,	1132	22	advocat
54. Magyar általános hitelbank fiokja	1861	57		20. Erezii d. Friedrich Wallbaum "	1125	92	
55. Georg Schmutler, fabr. de postav	1858	05		21. Ioan Dușoiu, comersant,	1118	08	M. în cam. com.
56. Emil Porr, com. de lemnărie	1829	14	M. în cam. com.	22. Julius Müller, proprietar de casă "	1115	80	
57. Dr. Zaharias Iáncse, dep. diet, adv.	1794	16	advocat.	23. Stefan Kristofletti, restaurator "	1107	—	
58. Charlotte de Schobeln,	1762	51		24. Dr. Vajna Gábor, avocat,	1106	28	advocat
59. Anton Kassik, com. de produse,	1756	01		25. Franz Herming, propr. de case "	1093	34	
60. Fondul de studii rom. cat.	1754	10		26. Eduard Dick, timichigiu "	1090	48	M. în cam. com.
61. Ilie Savu, comers. de băcănie	1749	70		27. Dr. Hantz Mihaly, med. comit.	1087	50	medic
62. Wilhelm Schmidts, brutar	1746	82	M. în cam. com.	28. Mihail Teutsch, învățător "	1065	42	învățător
63. Wilh. Haluskay, căldărariu	1744	18	" " "	29. Heinrich Zeidner sen.	1063	79	
64. Dumitru Căpățină, măcelar	1734	71		30. Dr. Eugen Lassel, predicator "	1059	10	preot.
65. Otto de Roll, agent,	1730	16	" " "				
66. Dr. Karl Lurtz, not. pub. reg.	1724	62	notar.				
67. Dr. Arnold Alesius, medic Viena	1685	—	medic.				

Această conscripție s'a stabilit în ședința din 3 Octombrie 1908 cu acel adaus, că corecturile din original s'au făcut în ședință.

Graef, prim notar m. p.

Petru Pop m. p.

Heinrich Hiemesch m. p.

Georg Ieremias m. p.

Friedrich Schiel m. p.

În fie-care zi se află: Krenwürstel proaspeți. — Șuncă excelentă. — Cestite de porc, fierte și nefierte — Cele mai fine cărnuri afumate,

la

KAMNER & JIRKOFISKY,

fabricanți de cărnățarie, Brașov, Têrgul Inului No. 2.

Spedițiuni cu poșta în fie-care zi.

Publicare de licitațiune.

Pentru vinderea lemnelor, în parte preponderantă fag, de pe un teritoriu de pădure de circa 370 jugăre, ce este situată pe hotarul comunei Buzamez din comitatul Szolnok-Doboka (posta și gara în Nagy-Ilonda) și aparține proprietății ca fundațiunii Andrieu Frink, se va ține licitație publică în Blaj la 15 Decembrie 1908, la 10 oare înainte de amiază în cancelaria Administrației centrale cap. tulară.

Prețul de strigare este 46000 cor.

Condițiile de licitare se pot vedea în cancelaria Administrației centrale cap. tulară din Blaj ori la prețul gr. cat. Ioan P. Kol in Buzamez (Buz.).

Cei ce doresc a licita sunt obligați a depune un vadiu de 4600 cor. în bani gata ori în hârtii de valoare notate la Bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la termenul de sus, se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă accluderea vadiului a n. întit și pe lângă declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiile de licitare.

Blaj, în 9 Novembre n. 1908.

Administrația centrală cap. tulară:

Dr. Augustin Bunea,
canonic, administrator.

(898,1-2)

Casă de închiriat

cu 5 odăi mari foarte spațioase cu două grădini lângă casă, pivnițe foarte mari și sănătoase, trei poduri, șoproane de lemne și bucătărie de vară, mobilate sau demobilate se poate închiria în orice moment.

Dumitru Manu,

Sr. Valea Morilor a. Nr. 23

3-3.

De vânzare!

O casă în Sinaia

piața veche Nr. 20.

împreună cu birou sau crâșmă, fostă casa D-lui G. Manu. Se vinde din mână liberă, d. ritoii pot lua informații dela

Dumitru Manu,

Sr. Valea Morilor a. Nr. 23.

3-3.

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, strada Cîsnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericoului de incendiu și exploziune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvire imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:

95,816.412 cor.

Capital asigurat asupra vieții:

9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii 4,484,278-83 c., pt. capitale asig. pe viață 4,028,113 12 c.

Oferte și informații se pot primi dela: Direcțiunea în Sibiu, strada Cîsnădiei nr. 5 etajul I. curtea I, și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Gredeș-mare precum și de la subagenții din toate comunitățile mai mari.

Zilnic un câștig principal la Gaedicke

a devenit deja o vorbă volantă, că n'a fost zi în decursul tragerii loteriei de clasă din urmă, unde n'ar fi anunțat

Casa de bancă GAEDICKE un câștig principal

Sunt unice succesele noastre norocoase!

Incercați-vă norecul la **Casa de bancă GAEDICKE** și aveți succes sigur.

La tragerea clasei I. în 19 și 21 Noembrie a XXIII. loteriei de clase oferim losuri originale

Intregi	Jumătăți	Pătrimi	Optimi
12.—	6.—	3.—	1.50

Coroane.

Șecuri de poste gratis și franco.

Zilnic un câștig principal la Gaedicke!

Casa de bancă Gaedicke Budapest Kossuth Lajos-utca 11

Zilnic un câștig principal la Gaedicke!

Se caută o proprietate.

O casă cu crâșmă și cu prăvălie pentru de a o cumpăra, fie la crăș sau în comună.

Informații se pot lua dela Administrațiunea acestui ziar.

(2-3)

Vite nobilitate

Referență cu garanție, asortiment bogat de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima Pepinerie cu vite nobilitate de pe Târnava.

Proprietar: **Fr. CASPARI,** Mediaș Nr. 24 (A deal).

Cereți Catalogul prețurilor!

Catalogul conține s risori de recunoștință din toate părțile țării. Proprietarii de vii, înainte de a comanda își pot câștiga siguranța verbal sau prin scris la persoane cunoscute, desp e soliditatea firmei de sus. [3518 31.]

Le NAGYTERVED Com. Alsófehér

Pomi Roditori Altoiti, de calitatea I, arbori de promenadă, tufe de ornament, acăți, giedicii, coniferi ș. a., precum și

Viță de vie altoită, viță de vie europeană și americană cu și fără rădăcini. Cataloge trimis gratuit și franco.

CHAMPAGNER TORLEY TALISMAN

ANUNCIURI

(inserțiuni și recl.) sunt a se adresa subscrișei administrațiunii. În cazul publicării unui anouciu mai mult se odată se face holdământ care creșce cu cât publicarea se face mai de multe ori. Admi. haz. „Gazetei Transilvaniei“

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori și cand pe timp mai îndelungat sau lunar.

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalații de gaz și telefoane,

BRAȘOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Brașov pentru ori și ce lucrare de instalațiuni, canalisări și apaducte, closete, trenajații, pivnițe, cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalizare și al statutului orașănesc.

În curs de 14 ani de când lucrez în Brașov ori și ce lucrare mi s'a încredințat am executat spre mulțumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în bransa mea.